eſt.ſ.de cauſis loco tp̄e fama vſu auditu ſcīa cre
dulitate certitudine: vt extra de teſti.c.oī. Produ
ctis nā𝔮ꝫ teſtibus ſuꝑ ipiꝰ ꝓductione renūciatiōe
facta iudex atteſtatiōes publicet: ad eas publicā
das ptibus diē aſſignet: qbus publicatis ⁊ acce
ptis certū originale remaneat penes ipm̄ iudicē
de conſuetudine ſiue de iure ſiue penes ſcriptorē
vt extra de teſti.c.qm̄. ¶ Poſt hoc ſeq̄tur tp̄s di
ſputationū ⁊ allegationū ꝓponendaꝝ de quo in
autētico de teſti. Si vero dicunt.⁊.§.fi.coll.7. nā
ptes diem accipiūt ad obijciendū in pſonā ⁊ dic
ta teſtiū ⁊ diſcutiendū: vtruꝫ plene vel ſemiplene
ꝓbatum ſit vel nullo mō. Fiunt āt obiectiones
multipliceſ cōtra numeꝝ ⁊ cū dicto ꝙ plures exi
gunt̄ contra qualitatē pſentie.ſ.an fuerunt rogati
an nō: qḋ in qbuſdā exigit̄ caſibꝰ. Itē an teſtes
ſibiipis contradicāt vl̄ aliter: an ſint ſerui vl̄ libe
ri: an amici vel inimici: vel ſint honeſti vel inho
neſti: cogniti vel incogniti: an plura vl̄ neceſſaria
dixerit: ⁊ alia multa ſꝫ ī autētico de teſtibꝰ coll.7
C.⁊.ff.de teſti. Itē an ſit cā criminalis vel ciuilis
an crimē piurij: an aliud crimen: an teſtis ſit ḋ cri
mine emēdatꝰ: an pſeueret: ⁊ iſtud crimē infamiā
imitet̄ an nō: extra de teſti. ¶ Poſt publicatiōeꝫ
nō lꝫ opponere in pſonas niſi ī tribꝰ caſibꝰ.ſ.ſi āte
publicationē fuerit ꝓteſtatus: vel ſi ſic poterit de
nouo didiciſſe qḋ obijcit vel iuramēto firmaue
rit ꝙ adhuc malicioſe nō ꝓbat. Et ꝓbat̄ hoc ex
de teſti.c.in pn̄tia. ¶ Et nō circa hoc tp̄s ſm̄ ius
cāonicū pꝑeptoria exceptio poteſt opponi: ⁊ ꝓba
ri lꝫ vterq̄ꝫ: vt patꝫ poſtq̄ꝫ didicerit teſtificata: vt
extra de teſti.c.ex tenore. Nō tn̄ ſic intelligo ſi re
pulſio pceſſit an̄ publicationē teſtiū: ſꝫ ꝑ pempto
rie ꝓponēda. ¶ Scḋm ius ciuile dicūt ſecus eſſe
dum didicerint teſtificata: vt ī autētico ḋ teſti.§
qr vero. ſm̄ tn̄ vtrunq̄ꝫ ius in cā appellatiōis pōt
opponi ⁊ reprobari. C.de ap.l.eos. Et extra de fi
de inſtrorum.c.cū iohānes. Et oīa hec oppoſita
in pncipio ⁊ nō ꝓbata vel ſemiplene ꝓbata pn̄t
ī cā appellationis ꝓbari vt dictū ē. ¶ Nonū tp̄s
ē renūciationis allegationū tā de iure q̄ꝫ de fcō:
de quo. C.de iudi. autētica iubemus.q̄ dicit ī cā
cōcluſum: vt extra de ꝓba.c.qm̄.cōtra falſū. Iu
dex tn̄ ſepe ſepiꝰ īrogat vtranq̄ꝫ ptē: vt.C. de iu
di.l.iudices.⁊ iudex req̄rat de veritate: ⁊ poſtea
iudicet ſm̄ ꝙ eum mouerit equitas.

Sequitur decimum et

vltimū tp̄s.ſ.ꝓlatiōis ſnīe. Iudex non dꝫ ꝓferre
ſubito ſed deliberatione ꝑhibita: dꝫ ēt formataꝫ
⁊ emendatā habere apud ſe ⁊ in ſcriptis ēt ꝓferre
Ex quo enī eā ꝓtulit nō hꝫ poſtea facultatē mu
tādi vel corrigendi eam: niſi q̄ꝫtū ad grāmaticaꝫ
⁊ ornatū vboꝝ tenoris ſnīe.ff.ḋ re iudi.l. actoꝝ.
Et ꝙ ſnīa dꝫ ꝯtinē cōdēnationē vel abſolutionē
alias nō valeret.C.de ſen.l.pſcs. vel equipollens
ff.de re iudi.c.ſnīa. Debet āt ferri in publico non
ī ſecreto.C.de ſen.l.cū ſnīam. Et dare cōſueuerūt
maiores nr̄i.ff.de iuſti.⁊ iure.l.pe. Item dꝫ ferri
ſnīa vtraq̄ꝫ parte pn̄te vel ſaltim citata.ff.ḋ re iu
di.l.queſitum. Itē dꝫ ſeruare ordinē iudicioruꝫ
l.ꝓbatam.C.de ſen.que ſine cer.q̄ꝫti.l.3. Itē cer
tam non incertā dꝫ ꝓferre ſnīaꝫ: vt.C.de ſen.q̄ ſi.
cer.q̄ꝫti.l.3. Itē iudex lata ſnīa deſinit eē iudex
cū ſit fūctus officio ſuo.ff.de re iudi.l.iudex.⁊ iō
nihil de facto poteſt addere vel minuere: niſi vt
dictum eſt quo ad grāmaticā vel ornatū verbo
rum: vel etiā multa q̄ remittantur ꝓpt̄ inopiam
de mō mulc.l.fi. vel niſi ſuppleat ea q̄ ptinent ad
ſequentia pncipaliter ſtatutoꝝ: vel ea q̄ ptinent
de expenſis vel ſimilibꝰ: hoc eodē die vt.l.paulꝰ.
ff.de re iudi. Debet enim iudex victū victori cō
dēnare in expenſis: alioquin ipſe de ſuo vel eius
ſucceſſore tenetur refūdere: vt.C.de iudi. l. ꝓpā
dum. nec poteſt minus cōdēnare q̄ꝫ ſit iuratū ꝑ
taxatiōeꝫ factā a iudice: nec enī dꝫ ipſe clemētior
lege eē: vt in auctentico de iudi.§.oēm.colla.8.
Si āt ꝓſpiceret ex iuſta cauſa neutrum eſſe con
dēnandum in ſūptibus: id ſua ſnīa ḋclaret: vt.d.
§.oēm. Scias tamē ꝙ ſi nulla eſt ſnīa interlocu
toria: idē poteſt cognoſcere.l.ſi pſes.C.qūo ⁊ qn̄
iudex. Si autem delegatꝰ: quidā dicunt eum nō
poſſe cognoſcere: ⁊ ſic intelligūt.C.qūo ⁊ quādo
iudex.l.ſi vt ꝓponis. Alij dicunt idē in delegato
qḋ ⁊ in ordinario. Itē nota ꝙ non ſuper incidēti
ſed ſuper pncipali cognoſcere poteſt: vt de or.iu
di.l.i.⁊.3. Et intelligas cuꝫ diſtinctione. Nā q̄nq̄ꝫ
ciuilis incidit in criminali: ⁊ hoc ꝑ modū excep
tionis vel defenſionis: ⁊ hn̄t locum dicte.ll. Si āt
ſit emergens cauſa ſuper ea ꝓnunciatur nō expe
ctato exitu pncipalis cauſe.l.a ꝓcedēte.C.ḋ dilat
Si āt ciuilis incidit in criminali vel criminalis ī
ciuili: tunc ſuper vtraq̄ꝫ ꝓnunciandū eſt.l.3.C.de
ordi.iudi. Et idem ſi criminalis criminali: vt.l.
2.§.ſi publico.ff.ḋ adulte. Si vero ciuilis īcidat
crīnali accuſationi ꝓpoſite ſupſedet̄ ciuili: dōec
ſuper criminali ꝓnūcietur: vt.l.ſi.C.ḋ ordi.iudi.
Et ea que dicta ſunt hn̄t locū: vbi altera ſit ꝑiudi
cialis. Si vero vtraq̄ꝫ ſit ciuilis ⁊ vtraq̄ꝫ pncipa
liter ꝓponatur: hꝫ locuꝫ.l.qui prior.ff.de re iudi.
Ita vt qui reconuenerit ꝑori lite pendente pote
rit ſuper petitione ꝓbationes inducere: licet aliꝰ
ꝑmo ꝓbet poſtea ſuper qōne reconuentiōis ⁊ ī
continēti: vt in auctētico de execu.§.ſācimꝰ.coll.
7.⁊ extra de mut.pe.c.i. Teneas tn̄ ꝙ qui recon
uenit: dꝫ an̄ litis conteſtationem conuenire: ⁊ li
bellum reconuentionis an̄ litis cōteſtationē por
rigere: vt ſupra dicto.§.ſancimus. Quidam ta
men dicunt vſq̄ꝫ ad ſnīam poſſe fieri recōuētio
nē: ſed pmū placet. Si vero vtraq̄ꝫ qḋ eſt crīalis
⁊ pncipaliter ītentat̄ ſm̄ qḋ hēs nō.ff.de iudi.l. ſi
prior. Itē nō ꝙ ſi actor plene ꝓbat vicit: alś reus
abſoluit̄.l.q.accuſare.C.de edē. Et ꝓbāt̄ hec oīa
ī tractatu Bar.

¶ Titulus decimꝰ de ſtatu morientiū de triplici
domo.ſ.cōſcie familie ⁊ ſepulture: qbus eſt ꝓui
dendum in morte. c.i. Sermo.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Letatus ſum in
bis que dicta ſunt mihi in domũ
dñi ibim⁹. pſ.121. Pricipal' dom⁹
que dñi eſt: qꝛ ab ipſo edificata ⁊
ꝑparata. Et noſtra: qꝛ ꝑpter nos
ordinata vt in ea ſemper cũ eo hitemus. Eſt do
mus ſuperne glorie: de qua ipſe pſalmiſta in alio
pſalmo.ſ.25. ait: Dñe dilexi decorē dom⁹ tue: ⁊ ꝑ.i.
locum habitationis glorie tue. De hac dominus
ieſus ait Jo.14. In domo patris mei manſiones
multe ſunt: qꝛ ⁊ ſi vnum ꝑmiũ beatitudinis: mul
tetamen differentie ꝑmiorum: ſicut ⁊ hic merito
rum: qꝛ vt dr̃.1.cor.15. Stella differt a ſtella ĩ cla
ritate: cuius nobilitatem ⁊ magnificentiã baruch
admirans ait.c.3. O iſrl' q̃ꝫ magna eſt domus dei
⁊ ingens locus poſſeſſionis eius: magnus ⁊ non
habens finē: excelſus ⁊ immēſus: magna eſt do/
mus glorie ſuperne ⁊ locus poſſeſſionis: magn⁹
latitudine charitatis: qꝛ ꝯplectitur oĩa bona: pſ.
pſalmo.35. Inebriabũtur ab' vbertate dom⁹ tue
ſ. habitantes in ea: magnus longitudine ꝑpetuita
tis: qꝛ non habens conſumationē.i.finem: pſ.83.
Beati qui habitant in domo tua dñe in ſecula ſe
culorum laudabũt te. luc.1. Regnabit.ſ. xp̄s ĩ do
mo iacob ineternum.ſ. in eccleſia triũphante: ma
gnus ſm altitudinem dignitatis: qꝛ excelſus: apo
ſtolus.2.cor.5. Si terreſtris dom⁹ nr̃a diſſoluit̃
habemus domũ non manu factam eternam ĩ ce
lis in qua ſunt oēs in maxima dignitate ⁊ ꝑtāte.
Unde deo canũt apoc.5. Feciſti nos deo nr̃o re/
gnum ⁊ reges ⁊ ſacerdotes ⁊ regnabimus. Qui/
bus autē dr̃ ꝙ ibunt ad domum iſtam ſupne glo
rie vtiqꝫ letant̃: nec maius gaudium ⁊ leticiaꝫ hē
re poſſunt q̃ꝫ cum eis: vt dicitur luc.10.c. Nolite
gaudere ꝙ ſpirit⁹ vobis ſubijciũtur: ideſt ꝙ mi/
racula faciatis expellēdo demones. Gaudete aũt
quia nomina veſtra ſcripta ſũt in celis: ideſt ꝙ de
betis peruenire ad domũ glorie. Dicitur aũt hic
electis dei inſpiratiōe occl'ta ad ro.8. Ipſe ſpirit⁹
teſtimoniũ reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſum⁹ filij dei:
ꝙ ſcilicet filij ⁊ heredes. Jo.8. fili⁹ manet ĩ domo
ſ. glorie ineternum. Aliquib⁹ dicitur dei reuelatiōe
Sicut legitur de ſācta martha q̃ chriſtũ frequēt̃
exceperat in domũ ſuã naturalē. In morte chri/
ſtus apparēs ei reuelauit ꝙ tēpus erat ꝙ recipet
eam in domũ ſuã in celis. Omnibus autē recte
viuētibus hoc dicit̃ ſcripture ĩfallibili atteſtatiōe
pſ. pſalmo.cxi. Generatio rectorũ benedicetur
Et quis ſit rectus oſtēdit in eo ꝙ ꝑmittit.ſ. vt deũ
timeat: vt in mandatis eius.ſ. ſuandis valde cupi
at: vt deſideria ⁊ inclinatiōes ad bonum valde
impleat. Et hoc eſt ꝙ dicit. Potēs in terra ſemē
ei⁹ erit. Semē inſius eſt inclinatio ad bonum:
qđ tũc eſt potēs quãdo ſequit̃ fructus bõi operis
Et quomodo ex his benedicat̃ ſubdit. Gloria ⁊
diuitie in domo eius: ſcilicet quo ad viſiōeꝫ dei
⁊ fruitiōem: diuitie quo ad omniũ bonorũ exide
cōſtitutionē. Hinc greg. in omel' ait. Si cōſidere
mus fratres cariſſimi que ⁊ quãta ſint q̃ nobis
ꝑmittunt̃ in celis: vileſcũt omnino omĩa que ha
bent̃ in terris. Terrena nãqꝫ ſubſtantia ſuperne
felicitati compata: pondus eſt nõ ſubſidiũ. Te/
poralis vita eterne vite compata: mors potius
dicenda ē q̃ꝫ vita. Ipſe eniꝫ quotidianus defect⁹
corruptionis quid eſt aliđ q̃ꝫ quedaꝫ prolixitas
mortis? Que aũt ligua dicere vl' quis ĩtellectus
capere ſufficit illa ſuperne felicitatis quanta ſint
gaudia: angelorũ choris adeſſe: cum beatiſſimiſ
ſpiritibus glorie cōditoris aſſiſtere: ꝑſentes dei
vultũ cernere incircũſcriptũ lumē videre: nullo
mortis metu affici: incorruptiōis perpetue mu
nere letari. Hec. Gregor. Ecce glã domus de di
uitijs: ait. Aug⁹. in fi. d ci. dei loquēs đ pſõa dei.
Ego ero his ſcilicet qui ĩ domo glõie erũt quic
quid ab hominib⁹ iuſte deſiderari. poteſt. Ego
ero his honor ⁊ gloria. Sal⁹ ⁊ vita: vict⁹ ⁊ copia
pax ⁊ omne bonum: hec ille. Et vt ait greg. Ad
hec audita inardeſcit anim⁹: iãqꝫ cupit aſſiſtere:
vbi ſperat ſine fine gaudere: ſed ad magna ꝑmia
nõ poteſt peruēiri: niſi per magnos labores: ⁊ la/
bor qdem cum fine: ſed merces ſine fine erit. Et/
ideo ait. Auguſtin⁹. Si labor te terret: cogita de
ꝑmio: ⁊ ꝑ maxime in morte q̃ ē porta per quam ĩ
tratur ad domũ glorie: oportet laborare eũdo ꝑ
diligentē conſiderationē in triplicē domũ ab he
ne diſponēdũ ſecundum deũ de ipſis oĩbus. Ua
de ergo. In domum tue cōſciētie: vt prouideas
per ſacramēta. In domũ tue familie: vt ꝑuideas
ꝑ teſtamētũ. In domuꝫ tue ſepulture: vt ꝑuide
as per ſuffragamētum.

De prima domo ſcili/

cet conſcie. Dicit̃ eccle.27. Niſi tenueris te inſtã
ter in timore dñi cito ſubuertetur dom⁹ tua.i.cō
ſcientia. In iſtam oꝫ ire ſepe ſm illud ſapientie.8
intrãs in domũ meam cõgeſcã. Et ꝑcipue in ĩfir
mitate ꝑ diligentē diſcuſſioneꝫ ⁊ ſacramentũ cō
feſſionis. Mulier enĩ que amiſerat dragmã vnã
ex decē: vt hētur parabolice luc.14. accendit lu
cernã: euertit domũ: ⁊ q̃ſiuit diligenter donec ĩ/
uenit: qua ĩuēta gauiſa eſt. Sic aĩa oꝫ euertere.i.
diſcutere domũ cōſcie: oꝫ enim ſi vult ĩ domum
vite eterne ĩgredi: vt ſecũ ferat decē dragmas.i.
obſeruationē decē ꝑceptor̃. mat.19. ait xp̄s. Si
vis ad vitã ĩgredi ſerua mãdata. Tũc vnã amit
tit: cũ vnum ex eis tranſgredit̃. reiuenit: cũ ꝑ pe/
nitentiã ſatiſfacit confitendo. Et vt melius ĩueni
at: accipiat lucernã accenſã ⁊ bene luminoſã. i.cō
feſſorem intelligentē ⁊ ſcientē bene examinare ⁊
conſulere ſibi. Non accipiat lucernã extinctã.i.
ſacerdotē ignorãtē ſm illud Aug⁹. Qui vult con
fiteri vt inueniat grãm: ſacerdotē q̃rat ſcientē ſol
uere ⁊ ligare: ne ſi circa ſe negligens fuerit: negli/
gatur ab illo qui ſalubriter monet vt vitet ceciꝫ
ne ãbo in foueam cadãt: de pe. di.6.c.1. Diligēter
ergo examinet conſcie domũ vt ĩueniat trãſgreſ
ſiones ſuas: ēt ſi vna tm̃ eēt: qꝛ qui ĩ vno offēdit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

factus eſt oīum reus: vt ſcribit Jaco.2i. Illud ē ſufficiens ad dānandū ſi nō peniteret: ⁊ extra de pe. ⁊ remiſ. c. cū infirmitas. Precipit medicis corpoꝝ: vt inducant infirmos ad confeſſionē faciēdā. Sed quō ſe dꝫ hēre circa h̄ dicet̄ i.c. ſequē.

De domo familie dicit̄

i. thi. 3. ꝙ oportet pficiendum eccl'ie inter cetera domui ſue eſſe bene ꝑpoſitum .i. familie ſue. Et Aug⁹ dicit Arrogare mihi nō audeo: vt domus mea .i. familia mea melior ſit ꝙ̄ domus abrae ī qua .ſ. vnus ex filijs fuit bonus .ſ. Iſaac alius malus .ſ. hiſmael: di. 47. ꝗntūlibet. In iſtam ēt oportet ire diſponēdo de bonis ſuis per teſtm̄: vnde ⁊ ezechie regi dictum fuit a dn̄o per iſaiam. Diſpone domui tue .i. familie per teſtm̄: qꝛ morieris tu ⁊ non viues iſai. 38. dꝫ autē pmo diſponere familiā admonēdo ad bonos mores. Sic egit ille dī ſeruus mathatias. Nam vt ſcribit pmo mach. 2° Appropinquauerūt dies mathatie moriendi ⁊ dixit filijs ſuis: o filij emulatores eſtote legis: ⁊ date aīas vr̄as ꝓ teſtō patrum: ⁊ memētote operum patrum q̄ fecerūt in generationibus ſuis: ⁊ accipietis gloriā magnam ⁊ nomē eternum. ſ. eos imitando: ⁊ ꝓpoſuit ei exempla virtutuꝫ ⁊ cōſtantie inter aduerſa abrae Joſeph finees ioſue ⁊ alia ordinauit de eis. Sic ⁊ thobias ſenior exiſtimans ſe moriturū admonuit filiū ſuum quō ſe haberet in vita ſua: vt pꝫ thob. 4. ꝑ totū. Sed ⁊ ſaluator nr̄ ad paſſionē iturus admonuit diſcipulos: pcipue de dilectione adinuicē hn̄da: vt patet Jo. 13. ⁊ ſequen. c. ¶ Beatus ēt Dominic⁹ dixit in morte filijs ſuis: hec ſūt cariſſimi: que vobis poſſidentia reliq̄: caritateꝫ habete: humilitatē ſuate: paup̄tatē volūtariā poſſidete: admonēſ precipue vt vitarēt cōſortiū ſeu familiaritatē iuuēcularuꝫ. Deinde leget ꝓ aīa ſua plus ⁊ min⁹ ſm̄ qđ pōt: ⁊ familie quaꝫ dimittit: ſꝫ bn̄ aduertat ꝙ ea q̄ eccl'ijs vl' paup̄ib⁹ relinq̄t: ita caute dimittat ꝙ impleātur. Inſtituendo vꝫ tales executores q̄ ſint diligentes ad īplendū: ⁊ heredes cogēdo ī teſtō ad illa faciendū penā adijciēdo: puta ꝙ deuoluatur ad alios hereditas ſi nō impleuerint. Nā q̄tidiana expiētia oſtēdit: ꝙ tarde ⁊ aliquādo nūꝙ̄ fiunt tales executiones: qđ eſt in magnū grauamen heredū ⁊ executorum. Unde dr̄. 13. q. 2. qui oblatiōes. ꝙ tales debēt excōicari: vt necatores aīarum: qꝛ ſubtrahunt eis illud ſuffragium: ex q̄ ſubtractione remanēt in tormētis. Caueat auteꝫ talis teſtator ne de male ablatis que ſunt obnoxia reſtitutioni relinquat heredibus ſuis: vl' fiat inde capella paramenta vel calices ⁊ hi⁹. Sed ſi vult ſalubriter ꝓuidere ſaluti ſue dimittat reſtituenda certa certis perſonis: ⁊ incerta pauperib⁹ non edificijs. Non eſt hoc pauperib⁹ dare: q̄ ſūt vt heredes ī incertis: īde .ſ. edificare eccl'ias: ⁊ religioſi vel alij male conſulunt q̄ pauperibus eroganda in alia conuertere faciunt ſine alia diſpenſatione. Honora inquit ſalomon dn̄m de tua ſubſtantia .ſ. nō de aliena: ſi vis ad honorem dei facere capellam vel calicem ⁊ hi⁹. Sit etiam bene diſcretus in legando familie: vt ita diuidat: ⁊ clare teſtetur vt non habeant oriri litigia inter heredes. Qr āt vni ex filijs vel alijs conſanguineis equaliter attinentibus magis relinquat liber eſt nec peccat ſi iuſta rōne mouetur. Nam ⁊ patriarcha Jacob legauit Joſeph filio oīum optimo ꝑtem vnā pre ceteris .ſ. agrum cum ſpelūcha duplici: geñ. 48. vt enī dicit lex: vnuſquiſq̄ in re ſua eſt moderator ⁊ iudex. Et alius textus iuris dicit. Nemini facit iniuriā qui vtitur iure ſuo. iniuſtum āt eēt ꝙ teſtator ita legaret eccl'ijs ꝙ ꝑuaret filios ſine cā rōnabili tota hereditate: nec etiā poſſet: qꝛ legitimā non pōt auferre niſi in certis caſibus. Unde Aug⁹ in ſermone de vita cle. ait. Plane moriens ſic faciat qđ ſepe hortatus ſum. Unū filium hꝫ putet xp̄m alteruꝫ. Duos hꝫ putet xp̄m tertiū. Decē hꝫ putet xp̄m .ii. ⁊ ſuſcipio. hec Aug⁹. 13. q. 2. ſi quis. Exhortatio eſt nō pceptum ad hūc effectū: vt leget aliqua ꝓ aīa: etiam de ſubſtantia iuſte acquiſita. nam aliena oportet neceſſario reſtituere. Si tamen alij egerent tota hereditate: qꝛ modica: conuenientius eſt vt eis relinquat ꝙ̄ alijs pauperibus vel eccl'ijs: cum ⁊ eccl'ia debeat ſi poteſt pauperib⁹ ſubuenire: qꝛ q̄cquid habēt clerici pauperꝝ eſt: ait Hiero⁹. 16. q. i. quō .ſ. vltra eoꝝ indigentiam. Itē Aug⁹ in ſermone de vita cleri. ſic ait. Quicunq̄ vult exheredato filio heredem facere eccl'iam: querat alteruꝫ qui ſuſcipiat non auguſtinū. Immo deo ꝓpicio nemineꝫ inueniet. Quam laudabile factū ſācti aurelij carthagineñ. epi. Quidam cum filios non haberet nec ſperaret: res ſuas omnes retento ſibi vſufructu donauit eccl'ie. Nacti ſterili filij: r̄ddidit ep̄s nec opinanti q̄ ille donauerat in ꝑtāte hēbat ep̄s nō r̄ddere: ſed iure fori nō iure celi. hec Aug⁹. 17 q. i. q̄cūq̄. Sed ⁊ b. tho. in quadā q̄ōne de quolibet dicit ꝙ ſi ꝓping indigēt hereditate moriētis indigentia manifeſta: ipſe moriēs tenet̄ eis dimittere hereditatē: niſi eēnt mali ⁊ hi⁹ bonis idigni. Et dico tenetur ex debito honoris parentele: qꝛ cū pcipitur honorare pr̄eꝫ ⁊ matrē: pcipitur etiā honorare parentelā ī his q̄ ad parentelā ꝑtinēt vt ſunt ſubſidia tpalia. Si āt nō indigent manifeſte: poteſt libere in alios ⁊ pcipue paupes diſtribuere ⁊ legare ſm̄ illud mat. 19. da pauperib⁹. ⁊ ſeq̄re me ait xp̄s. Cautū ēt eſt vt ꝓuideat ſibi de teſtō in ſanitate vel in pncipio infirmitatis: qꝛ cōſanguinei ēt ī infirmitate īpediunt multis modis teſtā fieri: ne leget alijs qui in hoc ſunt pdones ⁊ ſciētes oīmodam voluntatē volētis alijs legare ⁊ īpedientes ne veniat notarius vel teſtis: tenēt ad reſtitutionē illoꝝ bonoꝝ que volebant alijs relinquere in foro conſcīe: imo deberent priuari hereditate. Qr autē cogent teſtatorem vt leget eis non ꝓhibetur: dūmodo non nimis īportunēt vt quaſi extorqueāt. Similiter ꝙ aliquis cōſulat teſtatori vt magis leget vni ꝙ̄ alteri: qꝛ ſibi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

videtur magis rationabile non peccat:ſecus ſi ex
malicia faceret. Sꝫ de hoc agit̄ diffuſe de teſtis
in.c.poſt ſequentes.

De tertia domo dicit̄

in pſ.48. Sepulchra eorum domus illoꝝ ī eter
num vſqꝫ ad finē mundi:qđ ſpaciū dr̄ eternū qꝛ
nobis īcertū. Et eccleſi.vlt. Ibit homo in domū
eternitatis ſue:quo.ſ.ad corpus in ſepulchꝝū. Uti
litas āt ſepulture ī loco ſacro vr̄. triplex. Prio
interceſſio illoꝝ ſanctoꝝ ad quorum honorē fa
bricata eſt eccl'ia:ꝓpter honorē ⁊ deuotionē eli
gentis ibi ſepulturā ad eos. Uñ Aug⁹. De q̄ſqꝫ
ad memoriaſ martyrū ſepelitur:hoc tñ mihi vr̄
ꝓdeſſe defuncto: vt cōmendās eū ēt martyrum
patrocinio affectus ꝓ illo ſupplicationis augeat̄
13.q.2.non eſtimem⁹. Secūda vtilitas eſt:quia
vt dicit Grego.defunctoꝝ ꝓximi quotiēs ad ſa
cra loca veniunt:ſuorūqꝫ ſepulturam aſpiciūt:re
cordantur:⁊ ꝓ eis dño p̄ces fundunt.13.q.2.c.cū
grauia. Uñ ⁊ monumentū dr̄ quaſi mones men
tem:vt dicit Aug⁹.vꝫ vel ad recordandū ſuorū:
vt oret ꝓ eis:vl' conſiderandū:qꝛ ⁊ ipſe ſimiliter
in pulueres reuertet̄. Tertia ē:qꝛ vt dicit Am
bro. In ſepulchris xp̄ianoꝝ requies eſt defuncto
rum.13.q.2.aurum.qꝛ.ſ.ibi minus vexantur a ſpi
ritibus īmundis cadauera eoꝝ vt dicit glo.i.ige
tantur ne demones ſumāt illa corpora. Puto āt
vnicuiqꝫ melius ⁊ vtilius eſſe ſepeliri:vbi ſunt
plura ſuffragia miſſaꝝ ⁊ orationū:⁊ a deuotiori
bus miniſtris:expenſe que ſiūt ꝑ modum eccl'ie
ꝓſunt defunctꝭ. Alie vero cerimonie:vt de lectis
patis fletus veſtitus ⁊ banderis ⁊ hꝰ nil ꝓſunt aīe
defuncti. Uñ Aug⁹. Corpori hūano q̄cquid im
penditur non preſidium ē ſalutis:ſed humanita
tis officium ſꝫm affectū:quo nemo vnq̄ꝫ carnē ſu
am odio habuerit.13.q.2.non eſtimemus.nimia
tñ pōpa reꝑhenſibilis eſt:⁊ nociua aīe ꝓcurātis.
Itē dicit Io.an.ī nouellis q̄ mortui ſiue teſta
ti ſiue inteſtati ſepeliēdi ſunt:etiam ſi ꝓhibuerit.
Uñ eccleſiaſtici.7.dr̄. Mortuo nō ꝓhibeas gra
tiam.ſ.ſepulture:vt exponitur.13.q.2.in.c.eccleſia
ſtico. Et canon dicit q̄ ſepultura in vniuerſo or
be xp̄ianis cōcedenda ē.13.q.2.qui diuina. Et dr̄
hic in ꝓpoſito. Sepultura.ſ.xp̄iana locus conca
tus quo in eccl'iaſtico cimiterio corpus catholici
cōquieſcit:hec vendi ñ pōt:qꝛ locus eſt ſacer:vñ
⁊ ſimoniacum vendere vel emere ipſam. Unde ⁊
ephron qui vēdidit agrū abrae in quo erat ſepul
tura duplex:vbi fuerant ſepulti Adam ⁊ Eua:ſi
moniā cōmiſit:qꝛ plus petijt de agro rōne illius
ſepulchri. Abraā āt non cōmiſit ſimoniā:qꝛ agrū
intendebat emere ſub q̄ veniebat ⁊ ſepulchrum.
De hoc habes ſupra in ſcđa pte ti.i. Ualeri⁹ ma
ximus.c.i.de ſōnijs dicit q̄ Simonides poeta
ad littus applicans corpus:qđ ibi vidit inuſtuꝫ:
ſepeliri mādauit:ꝓpter qđ periculū maris euaſit
vt ibi ⁊ terre:vt in ti.de miraculis ibidē. Et ſub
dit. Quid hac felicitate locupletius quā nec mare
nec terra ſeuiēs extinguē valuit. Iſte ſimonides
ſcilicet cuꝫ eſſet nauigaturus cū quibuſdā a caſu
accidit:q̄ ſocij ſine eo a littore receſſerunt ⁊ in ꝓ
ceſſu ſubmerſi ſunt:⁊ ſic maris periculū euaſit.
Alia vice cū eſſet ī cōuiuio cum quibuſdā vocat⁹
a quodam ad exeunduꝫ ad loquēdum īmediate
domo illa ruēte mortui ſunt ſocij:⁊ ſic ipſe euaſit
ꝑiculuꝫ terre ⁊ maris:vt dicit. Ualerius ī.c.de hu
manitate.li.5.cōmēdat ceſareꝫ q̄ caput ſui hoſtis
pompei ſibi per regē egypti deſtinatum honori
fice ſepeliri ⁊ cremari fecit:quod licet pauloante
pene romanum fuiſſet adeptus culmē imperij ia
cuiſſet inhumatuꝫ:ſi humāitas ceſaris nō fuiſſet.
Cōmēdat ibi. Ualerius hānibaleꝫ qui ſucceſſiue
tres romanos paulū gracchuꝫ ⁊ marcellū hoſtes
ipſius honorifice ſepeliuit. humanitas eniꝫ hoſti
lem ſanguineꝫ hoſtilib⁹ lachrymis miſcet. Et ſic
cōceditur ⁊ operā dare ſepulture hominū eſt hu
manum ⁊ pium:ita denegare eſt crudele ⁊ īpium
niſi eccleſia ordinauerit:vt de quibuſdā decedē
tibus in notorio peccato:vt.j.dicet̄. Sicut etiam
a deo q̄dam in deteſtationē ſceleruꝫ eorū puniti
ſūt priuatiōe etiā ſepulture de quo dicit̄. Iere.22.
c.ſepultura aſini ſepeliet̄. Qꝛ al's ſine cauſa rōabi
li negare ſepulturam ſit inhumanuꝫ:oſtenditur.
pſ.78.vbi īt̄ cetā horribilia perſequētiuꝫ fideleſ
dicit. Non erat qui ſepeliret:⁊. Ualerius.li.5.de ī
gratis reprehendit athenienſes:qui melciadeꝫ ī
carcē mortuuꝫ ſepelire nō ꝑmiſerūt:niſi cimo ei⁹
filius pro eo carcerem intraret:de quo cimo idē
Ualerius ait. Nec te cimo ſilentio īuoluā qui pa
tri tuo ſepulturā voluntarijs vinculis emere non
dubitaſti. Nam ⁊ ſi maximū tibi poſtea ⁊ ciui ⁊
duci euadere cōtingit:plus tamen laudis ī carcē
q̄ꝫ in curia aſſecutus es. Quāuis auteꝫ laudabile
ſit ⁊ humanū de ſua ſepultura ⁊ ſuorum curā ha
bere. Uñ ſancti patriarche de ſua ſepultura ordi
dinauerūt. Et filij eoꝝ honorifice ꝑegerunt vt pꝫ
ꝺ abraā iſaac ⁊ iacob ⁊ ioſeph ⁊ alioꝝ. Et q̄ dñi
noſtri officioſiſſime ⁊ deuotiſſime ſepulture oꝑ
am dederūt:ſatis cōmedātur:tamē carētia eius
aīe nō nocet. Unde poeta lucanus ī.7. Celo tegi
tur qui non hꝫ vrnā. Et chryſo⁹. vbicūqꝫ ſepelia
mur dñi ē terra ⁊ plenitudo ei⁹. Lugere aūt mor
tuos ex puſillāimitate ꝓcedit.13.q.2.qđ. ītelligit̄
cū excedit in triſticiam. Uñ de thob.minori legi
tur thob.vltimo q̄ cognitio eius ſepeliuit eū cuꝫ
gaudio. Sed ⁊ valeri⁹ maximus li.2.c.i. cōmen
dat marſilienſes q̄ diem funeris ſine luctu finie
bant domeſtico ſacrificio ⁊ neceſſarioꝝ cōuiuio
.i.conſanguineoꝝ. Et ſubdit. Quid attinet aut hu
mano dolori indulgeri aut diuino numini īuidiā
ferre:q̄ īmortalitateꝫ ſuā nobiſcū imptiri nolue
rit:ibi ēt ꝓſequitur thracis q̄ lugebant natale ho
minum ⁊ exequias ridebant. De hꝭ tamen hēs
diffuſe pte.i.de ſepatione aīe a corpore. Reꝑhen
dendi autem ſunt valde qui ex crudelitate ⁊ ꝑtia
litate non permittunt corpora ſuoꝝ aduerſarioꝝ
ſepeliri:ſed dilacerant corpus ſeu cadauer ī ptes

⁊ aliqui etiam comedunt ſeuiores omnibus fer[is] ſilueſtribus ⁊ canibus rabidis. De leone crudeliſſimo legitur .3. Re.13. q cadauer pphete quem ſtrangulauerat non tetigit: vt ſepulture mandaretur. Quinimmo leones iuuerūt facere foueā ſcō antonio paulo primo heremite. Et zoſime p maria egyptiaca ⁊ pānutio pro ſancto honofrio. vt legitur in vit[is] patrum.

De penitentibus in extremis. c.xi.

Quāuis ſemper debeat quilibet eē paratus ⁊ in pma ⁊ 2ª ⁊ 3ª vigilia. i. pueritie iuuentutis ⁊ ſenectutis: quia ille beatus luc.12. Precipue tñ infirm⁹ magis ſe dz diſponere: qꝛ infirmitas eſt nuncius mortis. Et añ oīa facere diligentē cōfeſſionem. Et exinde ſumere alia ſacra tpe congruo. Unde Theodor⁹ ſic dicit. Ab infirmis ī periculo mortis poſit[is] pura inquirenda eſt confeſſio peccatoꝝ. Non tamē illis eſt qn̄titas penitentie īponenda ſed īnoteſcēda: ⁊ aīcoꝝ orōnibus ⁊ elemoſynaꝝ ſtudijs pondus ſubleuandū ſi forte migrauerint ⁊c. 26. q. 7. c. 1. Hec āt pe. in. 4. exponens dicit q cū in tali ſtatu infirm⁹ ñ poſſit facere pñiā exteriorē ſꝫ īteriorem: iō exterior penitentia tunc nō eſt ei īponenda: qꝛ non poſſet facere: ſed īnoteſcēda: vt p hoc puocetur ad interiorē penitentiā. Et īnoteſcēda eſt ei magis per modū conſolationis oſtēdendo ei benignitatē dei remittētis q̄ꝫ per modū horroris oſtendēdo ſeueritatē iuſticie punientis. hec pe. ⁊ bene. Magis enim cōſueuit hō tētari tūc de deſperatione q̄ꝫ de preſūptiōe ſm greg. Hoſtien. āt dicit q ſic eſt ei īnoteſcēda pñia. Poteſt. n. dicere cōfeſſor: ſi eēs ſanus deberes facē talē pñiā vſqꝫ ad tale tempus: ſed quia infirmus es nō tibi iniūgo. Si tamen deceſſeris facies talē et yam vł īiungas tuis heredib⁹ p te faciēdā p hac pñiā. Si autē cōualueris facies pñiam que tibi iniūcta fuerit vł talē determinādo ſibi. Tūc vt dicit guł. duran. ⁊ tūc ſoluatur ab oībus peccatis: ſi alias ē cōtritus. Et dicit pfacus guł. q cū talis ſanatus venit ad pdictū ſuum cōfeſſorem p pñia recipiēda: non credit q ſit neceſſe eū iteruꝫ cōfiteri niſi velit. Si tamē confeſſor memor ſit ſaltem in genere peccatorū que ille confeſſus eſt alias ab eo iterato queret q̄tū ſufficit ad moderādū penitētiam. Similr̄ ſi pñie iniūcte fuiſſet oblitus: oportet q reuertatur pro ea habēda vł alia. Itē dicit pe. de pal. in. 4. q expedit morieñti: ⁊ hoc debet ei cōſulere ſacerdos: q querat ſi eſt aliquis volūtarius ad faciēdum p eo penitētiam: vt euadat purgatoriū: ⁊ ſi inuenit imponat: ⁊ ſi p mittēs nō adimpleat: nō valebit illi ad ſatiſfactiōem in purgatorio. Dicit etiam q q abſoluit morietem: debeat ei imponere ōnia bona que per ipſū fuerunt pcurata: ⁊ omnia ſuffragia que ſibi fuerūt impēſa: ⁊ hortari: vt heredibus ⁊ executorib⁹ impōat querē q̄to plura poterit. hec pe. Et addit pe. q ēt ſi fuerit abſolutus ī tali articulo a peccatis retētis ſeu caſibus reſeruatis: nō oportet q iterum cōfiteat̄. Cui concor. tho. in q̄olibet: dicit q nō poteſt quis cogi auctoritate alicui⁹ homīs ad cōfitēdum iterꝫ peccatū: qđ ſemel cōfeſſus ē ei qui potuit abſoluere. In articulo autē neceſſitatis quilibet ſacerdos ñ excōicat⁹ vł ſuſpēſus pōt abſoluē a quolibet pctō: ⁊ a quolibet vīculo excōicatiōis. Sꝫ q̄ ad vīculū oportet q ſi cōualeſcit pñtet ſe ei a q̄ regularit̄ debebat abſolui: al's reicideret in ſñiam: vt habes ſupra ī pma parte ti. 1. c. p. Et dicit̄ articulus mortis ſm pe. de pal. qñ ñ eſt in tali articulo q eque indifferenter ſolent vt cōiter homines mori inde ſicut euadere: vt ōcolandus vel bellum īntraturus vel naufragium patiens vel acutam febrem. Non autem ex hoc q quis intrat mare dicitur periculum mortis in eo eſſe. Si autem laico confiteret̄: teneret̄ iteruꝫ totum confiteri ppter abſolutōem cōſequendaꝫ ⁊ penitentiam ſuſcipiendam: quoꝝ neutrum laicus facere potuit. Et nota q ſi īfirmo petenti ſacerdotem interim dum ueniret obmutuit: vel effectus freneticus vel amens ſacerdos aduenieñs ſiue ad nutum infirmi ſiue ad teſtimoniuꝫ illoꝝ qui audierunt eum penitentiam petētem vel ſacerdotem debet ei impendere quicq̄d pōt hūanitatis abſoluendo reconciliando. Et ſi ſine periculo fieri poteſt ei eucharistiam pbendo. Et ſi ſupuixerit: admoneat̄ a predictis teſtibus ſue petitioni ſatiſfactum: ⁊ ſubdat̄ ſtatutis penitētie legibus. Probantur hec omnia. 26. q. 6. ſi quis ī infirmitate. ⁊ c. ſi quis de corpor. ⁊ alijs. c. Signa autem penitentie que ſufficiunt in hoc caſu dicit hoſtien. eſſe: qꝛ forte tendebat manus ad celum percutiebat pectus ſuum: dicebat: Deus ppitius eſto mihi vł miſerere. Beata maria adiuua me ⁊ huiuſmodi. Et multo fortius ſi nutuꝫ faciebat cum preſbyter adueniſſet. talibus enim ⁊ extrema vnctio ⁊ eucharistia ſi poteſt retinere ſūt miniſtranda. Et ſi tales decedant cōtriti vel cū certis ſignis contritionis: vt dictum eſt: ⁊ poſt mortem abſoluūtur ab eccl'ia. i. abſolutos fuiſſe i cōtritione oſtendunt̄: ut oblatio fiat p talibus. 26. q. 6. ſi quis fuerit mortu⁹. Itē nota q dicit Iuli⁹ papa q ſi preſbyter penitentiā abnegauerit morientibus: reus erit animaꝝ. Uera enim cōfeſſio in vltimo tempore eſſe poteſt. 26. q. 6. c. ſi pſbyt. Et intelligitur q talis preſbyter reus eſt animarum q̄tum eſt in ſe: alias ſi non potuit moriens habere cui confiteretur ⁊ non ſtetit per euꝫ per contritionem ſaluabitur. Si autem queratur vtrum poſſit aliquis in fine vite uere penitere? Reſpondet tho. i. 4. ⁊ pe. di. 20. q ſic. Nā deus qui dat omnibus abundanter nulli gratiā denegat: p qđ in ſe eſt: facit vt ſe ad gratiaꝫ preparet Hec autem preparatio fit p motum liberi arbitrij in hac uita: in qua dum non eſt adhuc confirmatū ī malū pōt ſe pparare ad grām dolēdo de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

peccatis ⁊ gratiā remiſſionis ↄſeq̄t. Vn̄ ⁊ leo papa. Nemo eſt deſꝑandus dū eſt in hoc corpore cōſtitutus: qꝛ nōnunq̄ꝫ qd̓ diffidētia etatis differtur: cōſilio maturiori ꝑficitur: de pe. di. 7. nemo. Exēplum de latrone cui⁹ tarda fuit penitētia: ſed nō fuit ſera indulgentia. Quāuis āt hoc poſſibile ē: tn̄ valde difficile: ⁊ ſm pe. de pal̄. Si talis ꝗ ad huc nō voluit de peccatis ſubito nō aduertat ſe mori: vel qꝛ in ſubito ſpirat vel ſit amēs aut freneticus: dānatus eſt. Cipryanus: qualē te inuenit dn̄s cū uocat talē te iudicat: de pe. di. i. nūqd. Si āt aduertat ſe mori: ſed ꝑ vnam horā an̄ ⁊ modicam morulā in repētinis hō opatur ſm habituꝫ: vnde non vr̄ ꝙ habituatus in peccato tam repēte fiat bonus. Qui vero moriūtur languore ꝑcedente: qꝛ plus cum hitu ſui amatiuo plus q̄ꝫ dei concurrit languor ⁊ dolor amati: vix tunc hō penitet. Si tn̄ ꝟe pēiteret ſaluaret̄. Vn̄ ēt ꝗ ſeipſos interficiunt: qꝛ tn̄ poſſunt in vltimo momēto penitere: lꝫ non ſint in eccleſia ſepeliendi: nec ſit pro eis publice orandū: tamē occulte poteſt orari ꝓ eis ab illis ꝗ credunt ꝙ forte dū occiderēt eos q̄rebant eū ⁊ reuertebant̄. hec pe. Aug⁹ ēt magis explicat ea: vnde dubitari merito pōt de veritate talis penitentie: dr̄ enim de pe. di. 7. Null⁹ expectet qn̄ iam peccare non pōt: arbitrij enim q̄rit libertatem: vt delere poſſit cōmiſſa non neceſſitatē: ⁊. ſ. Que ſero peniteт oportet n̄ ſolū timere deum iudicē: ſed ēt diligere iuſtū: ⁊ non ſolum timeat penam: ſed anxietur ꝓ gloria: ⁊. ſ. Timēdū eſt de ſero penitēte. Quē enī morbus vrget ⁊ pena terret: ad veram vix veniet ſatiſfactionē: maxime cū filij quos illicite dilexit ſint pn̄tes: vxor ⁊ mundus ad ſe vocet. Multos ſolet decipere ſerotina pn̄ia. hec aug⁹. Quāuis āt talis ſi vere peniteat nō dānetur: tamē pn̄iam quam hic nō ꝑfecit: qꝛ non potuit: in purgatorio ſubſtinebit: niſi ī eo eēt tāta contritio ꝙ eēt ſufficiens ad delendū oēm culpam ⁊ penā: qd̓ raro eſt. Ray. Cōcluſio totius illius. 7. di. de pe. eſt ꝙ vſq̄ꝫ ad vltimū articulum vite eſt tp̄s pn̄ie: ſed difficultas ⁊ raritas oſtenditur ex dictis.

De teſtamentis. c. 3.

Debet etiam moriēs ſeu infirmus diſponere de domo ſilie ⁊ ſubſtātie ꝑ teſtamētum ſuū: ſi non diſpoſuit priuſ ⁊ vt dic̄ gratian⁹ dicitur teſtamētuꝫ: quia eo q̄ſq̄ꝫ libere teſtat̄ quid de proprijs reb⁹ poſt deceſſū ſuū fieri dꝫ. 13. q. 2. §. 2. Secūdum grego. nō aūt refert quib⁹ verbis fiat ſiue dicat petrū heredeꝫ inſtituo vel volūtatem meā eius diſpoſitioni cōmitto. quia ſic non videt̄ tal̄ decedere inteſtatus extra eo. cum tu. Nec curandū de verbis teſtatoris: dummō talia ſint per que cōſtet de volūtate teſtatoris. C. eo. l. ſi. Per ſequēs autē teſtamētuꝫ ſemper derogatur priori: etiā ſi ī ſequēti de priori non fiat mētio: ⁊ hoc niſi in duobuſ caſibus: vt dicitur di. 18. qm̄. in glo. Primo ſi ſit factū teſtamentuꝫ inter libros. Secūdo ſi teſtator ipſe legem poſuit: puta ſi ī priori teſtamēto dixit: ſi aliđ fecero nō valeat: niſi fecero hoc vel aliud. In hiſ caſibus faciēdo 2ᵐ oportet facere memoriaꝫ de ꝑori. Et ſi quis velit caſſare teſtamētum ꝑmum ⁊ non facere ſecūdum: nō poteſt niſi iam poſt cōditum ꝑmuꝫ ſit lapſū decenniū: ⁊ corā tribus teſtibus dixerit: nolo valere ꝑmuꝫ. C. de. pac. l. pactū.

Quantū ad inſtitutiōem heredis. Nota ꝙ in teſtamēto q̄libet tenet̄ aliqueꝫ heredē inſtituere vl̄ alquod collegiū ⁊ huiuſmodi. ſine inſtitutiōe enim heredis non eſſet teſtamētum. C. eo. l. iubemus. Et ſi quidē teſtator habeat aſcēdētes vl̄ deſcendētes: illos tenetur heredes inſtiture: ſaltim ī eorū legitima. C. de inoffi. te. autē. nouiſſima. ꝙ ſi non habet aſcēdentes vel deſcēdentes: tūc ſecūdum. ll. cōmunes poteſt inſtituere heredes quoſcunq̄ꝫ. Per leges autē municipales ſeu ſtatuta in quibuſdā locis etiam collaterales cōſāguineos nō poteſt certa portiōe priuare. Quātū ad legitimā. Nota ꝙ ͭplex eſt legitima portio: vna que eſt debita iure nature: ⁊ dicitur debitū bonorum ſubſidiū: ⁊ hec debetur filijs tm̄: qui ſine cā exheredari nō pn̄t: ⁊ huic portiōi nullū grauamē pōt īponi. ff. de inoffi. teſta. l. ⁊ hec portio talis eſt. Si ſt̄ quatuor filij ⁊ ita debēt hēre īſimul tertiaꝫ ꝑtem bonoꝝ. Si ſūt q̄nq̄ꝫ vel vltra debēt habere medietatē eius qd̓ ab eis deferebatur ab inteſtato. C. de inof. teſta. autē. nouiſſima. ⁊ ītelligi dꝫ detractis debitꝭ ſi qua eēnt. Itē eſt alia portio. ſ. quarta falcidia q̄ debet̄ iure inſtitutionis: vt cuꝫ aliquis eſt inſtitutus heres ⁊ illa hereditas ē exhauſta ꝑ legata: tūc inſtitutus pōt detrahere ſibi vſq̄ꝫ ad quartā ꝑtem hereditatis detrahendo de ſingulis legatꝭ niſi ad pias cās: extra đ teſt. Ray. ad ſi. ad. l. falci. per totum. Itē eſt tertia que dr̄ trebellianica: vt cum aliq̄s inſtitutus heres rogatur vt alij reſtituat hereditatē: nam talis inſtitut⁹ poteſt retinere quarrā ꝑteꝫ de tota hereditate. C ad trebellia. per totū. hec detrahit̄ de vniuerſitate hereditatis: ⁊ in hac cōputāt̄ legata ⁊ donationes. ff. ad. l. fal. in quarta. notant̄ hec extra de teſt. c. Raynuti⁹. ⁊ ſi plures heredes inſtituti fuerint: diuident inter ſe dictas portiones. Hec que dcā ſunt de iure cōi ſūt. ceterū circa hoc diuerſaꝝ terrarum varia eſt conſuetudo: q̄ ſi ſit rōnabilis ⁊ ꝑſcripta: ſeruari dꝫ: extra de conſue. c. ſi.

Ab hereditate excluduntur heredes: etiam ſi ſint filij in trib⁹ caſibus. Primus cū pr̄ vel alius eſt hereticus: qꝛ bona hereticoꝝ ſunt ipſo iure confiſcanda: extra de heret. c. cū ſm. li. 6. 2⁹ eſt ſi cōmiſit crimen leſe maieſtatis. 6. q. i. ſi quiſ. 3⁹ ſi erat patronus vel habebat aliquod ius ſeu feudum in eccl̄ia: qd̓ debet tranſire ad filios: ⁊ ipſe interfecit vel mutilauit rectorem vel clericū illius eccleſie: perdit oē ius ⁊ omnē dignitatem: quam in ea habebat: ⁊ nihil ꝑ

uenit ad filios:extra ð penitē.c.ī qbuſdā. Poſſūt quocꝫ filij per patrem exheredari certis ex cāis que habētur in autentico ⁊ notantur extra de iureiu.c.qntauall'. Sed tamē nō lꝫ parentibus liberos nec liberis parentes ab hereditate ſua repellere monachos factos: ꝗuis dū laici fuerāt ī cāꝫ ingratitudinis inciderunt.19.q.vi.c.ſi. alias vero bona defunctoꝝ deuoluūtur ad heredes:etiam illoꝝ qui dānati ſunt.ſ.a iudice.C.de bo.au.iu.

¶ Quantum ad ſucceſſionem ab inteſtato. Nō ꝙ dicitur quis inteſtatus decedere quatuor modis:videlicet ſi nullum fecit teſtamentum:vel ſi fecit non iure fecit:vel ſi iure fecit ſed poſtea ruptum eſt:vt puta nato ei filio.vel non eſt ei ruptū: ſed heres noluit adire hereditatē:vt inſti.de here.qui ab inteſta.in prin. Nota etiaꝫ ꝙ ſucceſſio in hereditate non durat ſolum vſqꝫ ad quartum gradum conſanguinitatis:ſicut quo ad impedimentum matrimonij:ſed durat vſqꝫ ad decimū.35.q.5.ad ſedem. Ita tamen ꝙ numerētur iſti decem gradus ſecundū leges que ponūt duos gradus vbi canones ponunt vnum. Fit autem ſucceſſio ab inteſtato iſto ordine iure communi laico morienti. Primo ſuccedunt deſcendentes ⁊ aſcendentes:deīde collaterales proximiores:vt in autentico de heredi.ab inte.in p̄n.his omnib⁹ deficientibus ſuccedit vir vxori ⁊ econuerſo: vt C.quando vir ⁊ vxor.l.i. vltimo ſuccedit fiſcus: vt.C.de bo.va.l.i. Clerico quocꝫ inteſtato moriēti ſuccedunt cognati ſm ordinem prenotatum in his bonis que ſibi perſone intuitu obuenerūt.12.q.ſi.c.ſi.quibus omnibus deficientibus ſuccedit eccleſia quaſi fiſcus:extra eo.c.i. Item in rebus acquiſitis per eccleſiam: vt legatis eccleſie ⁊ hi⁹ ſuccedit eccleſia:⁊ hoc ītellige vbi res clerici decedentis ſunt manifeſte diſtincte a rebus eccľie.12.q.i.manifeſta. Nam vbi fuerint res confuſe: ſi dubitetur an clericus habuerit aliquid ꝓprium: preſumitur pro eccleſia ⁊ totum ſibi vēdicat:ar.12.q.3.quicunqꝫ. Si vero certum ſit ꝙ cleric⁹ habuerit ſed neſcitur quid vel quātum:dicunt qdā ꝙ tunc locum habet diſtinctio:que ponitur extra eo.c.2. Sed non eſt verum:quia potius ibi loquitur de clericis qui fuerant ſerui eccleſie:vt ibi notatur. Sed de alijs clericis debet fieri inter eccleſiam ⁊ conſanguineos equa diſtributio in dicto caſu.12.q.4.c.i. Preſumitur tamen in tali dubio pro eo qui eſt in poſſeſſione rei de qua ē qō ſiue ſit eccleſia ſiue conſanguineus ille qui poſſidet:⁊ alteri incumbit probatio in contrariuꝫ: ar.12.q.3.c.i.⁊.2. Clerici quocꝫ īdubitanter ſuccedūt ſuis conſanguineis. Religioſi ſimiliter ⁊ fratres predicatores hoc habēt ex priuilegiis ꝗuis ſint mendicantes. Inter dſcendentes quo ad ſucceſſionem ab inteſtato eſt talis ordo. Nam in ſucceſſiōe mortui patriſfami.vel filijſfami.liberi ei⁹ ſi ſunt:omnibus alijs preferunī. Et primi quidē gradus equaliter. Nepotes ⁊ vlteriores in ſtirpes non diſtinguendo ſexum vel ius patrie poteſtatis. Succedunt ergo primum filij ſi ſunt:ſiue maſculus ſiue femina equaliter:nepotes auteꝫ ſuccedunt in ſtirpem ideſt in eam partem quam parentes eorum ſi viuerent erant habituri.C.de ſuc.⁊ le.he.l.2. Aſcendentes vero ab inteſtato ſic ſuccedunt:defuncto filio ſine liberis parentes ſi ſoli ſunt ſuccedunt ſalua prerogatiua gradus. Et ſi pari gradu ſunt:pariter ſuccedūt:paterni in dimidia: ⁊ materni in alia dimidia:licet diſpar ſit numerus. Sed ſi cum parentibus ſint fratres vel ſorores vocantur cum aſcendentibus in gradu proximis in virilem portionem.C. ð ſuc.⁊ here.

¶ Collaterales vero ſic ſuccedunt:ceſſantib⁹ deſcendentibus ⁊ aſcendentibus. Primo vocātur fratres:⁊ ſimiliter ⁊ filij alicui⁹ fratris prius mortui. Dico de fratre illo ⁊ eius filijs:qui quideꝫ frater ex vtroqꝫ parente contingit eum de cuius hereditate agitur:⁊ veniunt in hereditatem dicti fratris ⁊ eorum filij cum parentibus defūcti ⁊ cū proximis gradu aſcendentibus. Et dicti filij fratris preferuntur illis fratribus defuncti:qui ſunt ex vno tantum parente coniuncti dfuncto.C.de le.he.auctētica ceſſante. Poſt fratres ex vtroqꝫ parente ⁊ eorum filijs admittuntur fratres ⁊ ſorores ⁊ eorum filij:qui ſunt ex vno latere tantū: ⁊ iſti etiam fratrum filij preferuntur patruis defuncti ⁊ alijs ſimilibus. Poſt fratres ⁊ fratrum filios admittuntur quicunqꝫ ſunt gradu proximiores. Et ſi pares ſunt:pariter admittuntur. C.de le.here.auctentica poſt fratreſ:⁊ extenditur computatio vſqꝫ ad decimum gradum:vt dictum ē ſupra.

¶ Naturales autem filij ſuccedunt ab inteſtato patri. Dicuntur naturales nati ex ſolutis nō coniugatis qui tamen poſſent adinuicem contrahere:dficientibus filijs legitimis ⁊ legitima vxore non tamen in totum ſed in ſexta parte totius hereditatis:ita tamen ꝙ ſi natus ſupereſt: virilis ei portio detur. Qui vero ſunt ex damnato coitu ſcilicet vt ex adulterio vel inceſtu ab omni prorſus beneficio excluduntur:vt.C.de natu.li.auctentica licet. Item nota ꝙ ſi pater habet filios legitimos vel naturales:quamuis tunc naturales non poſſit inſtituere:poteſt tamen eis aliquid dare vel relinquere:quia eis ⁊ matri vnciaꝫ vnā ⁊ non vltra:vel ſoli concubine ſemiunciam.C.de naturalibus libe.l.matre. Si āt nō hꝫ legitīe deſcendentes ſed aſcēdētes:tunc legitima parte relicta aſcendentibus reliqua inter naturales diſponere poteſt. Qꝫ ſi nec aſcendentes nec deſcendentes habeat:tunc poteſt inſolidum naturales heredes inſtituere.C.de natura.li.autētica licet. Debent ergo naturales filij paſci arbitrio boni viri:etiam ſi legitimi extent ⁊ ſuccedant.

¶ Aut ſi coniuge viua alij ſunt heredes:⁊ ipſi preſtant idem patri ſi opus ſit vt in dicta.l.⁊ hec q̄ ſunt de iure communi. In diuerſis tamen locis ſūt alia ſtatuta vel conſuetudines preſcripte:que ſi nō ſint contra rationem preiudicant iuri communi:⁊ illis eſt ſtandum:⁊ de eis inueſtigandum. Spu

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

rij autez ideſt nati ex his inter quos nō potuiſſet
tunc eſſe matrimonium. q̄uis omni beneficio
excludantur ſm leges: tamen epiſcopi intereſt fa
cere ꝙ vtriq; parētes eis neceſſaria ſbminiſtrāt
ſm ꝙ ſuppetunt facultates: extra de eo qui duxit
in matrimonium: quam pol. per ad. ⁊ in hoc mi
tius agit canon q̄ȝ lex ciuil. Si autem de conſue/
tudine eſt alicuius patrie vel ciuitatis ꝙ mortuo
aliquo ſine filijs dominus terre totum accipiat.
Dicit hoſtien. talem conſuetudinem obſeruandā
ſi preſcripta ſit. poteſt enim dominus allegare ꝙ
ab initio hoc pactum fuerit: quia terra ſua erat: le
uit. 25. Terra non vendatur in perpetuum: quia
mea eſt: ⁊ vos aduene ⁊ coloni mei eſtis. Heres
autem ſecundum canones ⁊ ſecundum conſcien
tiaȝ tenetur ad omnia debita defuncti ſiue fuerit
ex ↄtractu vel quaſi: ſiue fuerint ex maleficio vel
quaſi: ſiue res peruenerit ad heredē ſiue nō: ſiue
lis fuerit conteſtata vel non. 16. q. 6. ſi. epiſcopum
extra de pig. ex preſentiuȝ de ſolu. c. i. ⁊. de vſuris
c. tua nos. Et hoc intellige ſi hereditas ſufficit: vl
tra enim ſufficientiam hereditatis non tenetur:
etiam ſi non fecit inuentarium: q̄uis ſecus ſit ſm
leges. Diſtinguendum tamen inter legata ⁊ debi
ta: quia debita tenentur ſine diminutione perſol/
uere. De legatis vero ſi ſint tot ꝙ non remaneat
legitia portio poteſt cā detrahere: ⁊ iterum quar
tam ſm quoſdam. Idem dicit Hoſti. ſi fuit inſti/
tutus heres. Quo autem ordine heres ſoluet cre
ditoribus ⁊ legatarijs ⁊ q̄ȝtum cū hereditas non
ſufficit hēs. ō. in 2ª pte ti. 12.

De executiōe teſtamē

torum fienda: vbi notandum circa hoc cōcluſio
nem ſummariam que trahitur ex illo. c. ſi here/
des extra de teſta ſm. d. anto. ⁊. d. flo. herede nō
implente voluntatem teſtatoris: epiſcopus cum
coget ad exequendum: ⁊ per hunc moduȝ vt res
ipſi heredi relicte a teſtatore ab epiſcopo ei inter
dicantur. Qō verum eſt etiam ſi ipſe teſtator ꝓhi
buiſſet. ſ. ꝙ ad epiſcopum non deuolueretur ta/
lis poteſtas exequendi ſecunduȝ inno. Et ex hoc
nota practicam ſecundum. d. anto. compellendi
heredem ad exequendum teſtamentuȝ defūcti:
quia ſcilicet poſſunt ei interdici redditus ⁊ emo/
lumēta ⁊ auferri ei vt ſatiſfaciat volūtati dſūcti.
Sciendum tamen ꝙ ea que auferuntur ab here
de non implente voluntatem defuncti non appli
cantur epiſcopo vt ſibi iburſet: ſed vt diſpenſet
⁊ diſtribuat: vt voluntas defuncti impleatur. Vñ
non debet illa in occulto apprehendere: ſed pu/
blice. Ad hoc facit qō nō. in. l. nulli. C. de epiſ. ⁊
cleri. ¶ Notandum etiam ꝙ heredes debent in
fra annum a die admonitionis adimplere volū/
tatem defuncti: vt in autentico de heredi. ⁊ fal. §.
ſi quiſ vero. vbi dicit glo. ꝙ ſufficit vna monitio
qō communiter tenetur: ⁊ hoc non ſolum in re/
lictis ad non pias cauſas: ſed etiam in relictis ad
pias cauſas. Poſt lapſum autez anni a die moni
tionis ſibi facte ſuper huiuſmodi. Si non imple/
uerint heredes voluntatem teſtatoris: poterunt
priuari hereditate ⁊ omnibus bonis relictis: vt
nō. Bar. Baldus Angelus ⁊ Imola ⁊ Innocē.
Sed quantum ad hoc vt poſſit heredi auferri
id qō eſt relictum ad pias cauſas cuȝ omni emo
lumento ipſius non requiritur lapſus āni: immo
ſufficit ei lapſus ſex menſiuȝ ab inſinuatione ſeu
publicatione teſtamēti: vt in autentico de eccle.
titu. l. ſi autem legatum ſecundum imolam. Et
plus dici poterit ꝙ ſi heres ſit negligens in adim
plendo defuncti voluntatem: poterit epiſcopuſ ēt
non expectato anni elapſu ei interdicere quicq̄d
ei fuerit relictum cum fructu ⁊ emolumento: vt
ex hoc impleatur voluntas defuncti. Et hoc vi/
detur innuere tex. huius decre. ⁊ glo. ſecundum
vnam lec. Et hoc volunt. d. anto. ⁊ do. flo. Item
cum in relictis ad pias cauſas non videatur re/
quiri aditio hereditat] vt notat Bar. poterit epiſ
copus ſtatim mortuo teſtatore monere herediȝ
vel illum qui implere debet: ſed in alijs relictis
ſcilicet ad nō pias cauſas non poterit monere he
redem anteq̄ȝ adeat hereditas: vt notat Imo.
poſt pe. de ancha. Et nota ꝙ non ſolum in relic/
tis ad pias cauſas ſpectat defenſio ⁊ executio ad
epiſcopum: ſed etiam in relictis ad non pias cau
ſas. Ad hec facit tex. huius decretalis. Si here/
des. indiſtincte loquens ⁊ eo. titu. indicante. Et
hoc voluerunt Inno. ⁊ Hoſtien. Goffre. ⁊ Glo.
huius. c. hoc videtur innuere: licet glo. aliud te/
nuerit eo. ti. c. tua. ⁊. c. relatum. ⁊ forte nō bene: cū
negari non poſſet ſaltem ratione delicti contrac
ti veniendo contra voluntatem defuncti pertine
at hoc ad epiſcopum: ſupra de iudi. c. nouit. ſecū
dum goffre. cum quo reſidet Iohan. an. qui ex
hoc videtur tenere cum hac glo. Et hanc opini.
ſequuntur canoniſte: vt in dicto. c. Iohannes eo.
titu. ⁊. ii. q. i. ſiluester. Et ibi per archidia. ſecundū
d. flo. ſcilicet zen. qui hanc opinio. ſequitur licet
Pe. de ancha. aliud tenuerit. hoc autem practi/
catur communiter in relictis ad pias cauſas: ī re
lictis autem ad non pias cauſas non practicatur
Et licet hoc ſit magis expeditum: tamen opini.
huius glo. communiter de iure tenetur: pro qua
facit tex. qō procedet: quando epiſcopus vellet
ex officio facere per viam executionis per predi
cta: alias ſi per viam actionis vel libelli adeatur
tunc non poterit ſe intromittere contra laicos in
relictis non pijs: vt notat Iohan. an. in dicto. c.
Iohānes. cuius opi. ſequūtur communiter cano
niſte ⁊ archidi. ⁊. d. flo. que opi. procedere poteſt
ſecundum canones, ſecundum quos epiſcopus ī/
diſtincte poteſt ſe intromittere circa executionē
teſtamenti. Unde hec opi. in terris eccleſie ſeruā
da eſt: ſed non procedit ſm leges: cum per leges
ſatis prouiſum ſit contra negligentiam nō īplēt
volūtatē dſūcti: vt ī autētico ō he. ⁊ fal. §. ſi qs āt.
vñ ſm. l. ꝓcedet opi. pe. de ancha. qui tenuit ꝙ in
relictis ad nō pias cās eps nō poſſit ſe ītromittē

niſi ſint relicta perſonis debilibꝰ ⁊ miſerabilibꝰ
⁊ ſic hec opinio in terris imperii ſeruanda erit ſe
cundum Imol. Qui tamen non ſe firmat hic: cū
ex hoc induceretur correctio iurium: que vitan/
da ē: de electio. capi. ii. cū expediat. libro ſexto.
Unde reducēdo talia iura ad concordiam dicit
per diſtinctiōem: quia aut ipſe epiſcopus data ne
gligentia heredis: etiā in relictis ad non pias cās
vult ſe intromittere ī ſubtrahēdo fructus ⁊ alia
emolumēta: vt voluntas defuncti impleatur: nō
autē veniendo ad ꝑuationē hereditatis: ⁊ hoc po
terit eps facere: ⁊ ita ꝓcedit tex. hic. c. ſi heredes.
Aut vult epiſcopus ſe intromittere priuando he
reditate heredem: ⁊ in hoc ñ poterit ſe ītromit/
tere. ſ. ad finē vt capiat hereditatē ⁊ diſtribuat: ſꝫ
monendo vt deferat̄ perſōis de quibꝰ ī autētico
hoc amplius. ⁊ facere poterit. Sed q̄uis poſſit
eps in hoc caſu monere: nō tñ poterit ſe intromit
tere vt ſibi applicet: cū nō repiat̄ hoc iure cautū
in relictis ad nō pias cās: ⁊ ita cōiter practicatur
vt in relictis ad non pias cās epi nō ſe intromit/
tant. Et ſi eps ſit negligens in exequēdo recurrē
dum eſt ad metropolitanū: qui ſuccedit executio
ni teſti: vt in autentico de eccl'ia. ri. §. ſi quis aūt.
ſm hoſti. ⁊ Jo. an. qui ēt dicūt ꝙ licitū eſt cuilibꝫ
hanc q̄ōnem mouere ⁊ ſolicitare: vt cē pie mōis
oībus impleant̄: hoc ēt voluit Imol. pꝰ pe. de an
cho. dicens ēt ꝙ ſi tertius poſſideat bona teſtato
ris: qui reliquit certam q̄titatē pauperibus: ⁊ ſic
ad piā cām poterit eps illum cogere ad ſoluēdū
vel dimittendum bona: vt notat Bal.

Utrum filius vel alius

extraneus inſtitutus heres ſi non ĩplet relicta ad
pias cās ꝑuetur tota hereditate ēt legitima? glo.
ſup dicto. c. ſi heres ponit diuerſas opi. Sꝫ Ho/
ſti. dicit ꝙ non ſolū extraneus: ſed ēt filius: vel ali
us attinens ſi non implet r̄licta ad pias cās ꝑua
tur tota hereditate: ſi ſit cōtumax: ⁊ hoc in fauorē
relictoꝝ ad pias cauſas vt vota defuncti ipleant̄
introductum ſit: vt creſcente eiꝰ cōtumacia poſſit
ꝑuari tota hereditate ⁊ etiam naturali debito.
Nam ⁊ in talibus relictis ceſſat falcidia. C. ad. l.
fal. auten. ſi tamen eum peniteat: non denegatur
ei elemoſyna ſm hoſti. cum quo reſidet Jo. an.
hic: quam opinionem ſequi videtur etiā archid.
in. d. c. ſilueſter. ii. q. i. Et Cal. in quadā additiōe: ⁊
Pe. de ancho. ⁊ do. anto. qui concludit ꝙ ſi relic
tum ſit factum ad piam cām: practica erit contra
ipm heredē negligentē implere: ꝙ ꝑmo interdi
cantur ei redditus: ⁊ ex eis fiat ſolutio: ſi ex illis
ſatiſfieri poſſit: ſi āt ex illis ſatiſfieri ñ poſſit: ⁊ ad
huc pſeueret in cōtumacia: tunc exigente contu/
macia poterit tota hereditate ꝑuari: ſiue ſit filius
vel alius deſcendēs ſiue ſit extraneus. In relict
vero ad nō pias cās ſimilit̄ eligenda erit hec via
vt ꝑmo ſatiſfaciat de r̄ddītibus: ⁊ poſtea ꝓcedat
ad ꝑuationē ēt ex toto: ſi ſit extraneus heres ⁊ in
contumacia pſeueret. Si vero filius: ⁊ hꝰ: tūc re
licta ſibi legitima ꝑuabitur toto r̄ſiduo. Sꝫ do.
flo. tenet ꝙ filius tā in relictis ad nō pias cās q̄
etiā in relictis ad pias cās: non ꝑuetur legitia ꝓpē
hꝰ negligentiam vel contumaciā: cū illa nō ꝓue
niat ſibi ex voluntate defuncti: ſed ex diſpoſitiōe
iuris. ¶ Sed Imol. poſt Pe. de ancha. dicit ꝙ
ſi heres eſt negligens in implēdo relicta ad pias
cās: tunc deuoluitur hereditas ⁊ execut. o relicto
rum pioꝝ ad epm: vt hic in. c. ſi heredes. In alijs
relictis q̄ ad pias cās: tunc deuoluitur executio
⁊ emolumentum ad pſonas: de q̄bus in dicta au
ten. ſecunda. §. ſi quis nō implēs. niſi teſtōꝛ depu
tauerit ſpecialē executorē: per qd̄ appareat ꝙ ipe
teſtatoꝛ ꝑuauit heredē ipſiꝫ poteſtate exequēdi.
Nam tunc non implens non priuatur heredita/
te: vt notat Bar. in dicto autentico hoc amplius.
⁊ hoc quando heres priuatur hereditate ex di/
ſpoſitione iuris propter negligentiam non implē
di. Si vero ꝑuet̄ ex diſpoſitiōe d̄fūcti: vt q2 teſta
toꝛ appoſuit penam ꝑuationis in caſu negligētie
vel delicta: ⁊ tunc ſi ꝓuidit ad quem deuoluatur
hereditas ad illum deuoluitur: ſed ſi ſi non pro/
uidit cui applicetur: recurrendū eſt ad notata per
Bar. in. l. vxorem. §. leges. ff. de leg. 3. ¶ De teſta
mēto qd̄ ſit corā ſacerdote ſuo parochiali ⁊ duo
bus vel tribus idoneis teſtibus tantum: vtrum
ſit validū. c. cū eſſes. de teſt. do. flo. ſummat ꝙ eſt
validum: nec in terris eccleſie valet conſuetudo
in contrarium. Ubi ſciendum ꝙ glo. ibi tangit
quatuoꝛ opiniones circa hoc ſeu lecturas huius
capituli. ¶ Prima eſt ꝙ loquatur ſolum in relic
tis ad pias cauſas ⁊ nō ī alijs: ⁊ hec reprobatur.
¶ Secunda eſt ꝙ loquatur generaliter ⁊ indi/
ſtincte ſcilicet ꝙ ſit validum tale teſtamentū vbi
q̄ꝫ: ⁊ ſic deroget omnibus legibus dicentibuſ cō
trariū. Et hec fuit opinio Ala. Gof. Lau. ⁊ Hoſ.
Bar. bri. quā etiā dic̄ do. anto. eſſe magis de iu/
re: licet contrarium ſit in practica. ¶ Tertia lec/
tura eſt ꝙ in foro eccleſiaſtico ſeruetur hoc vbi/
q̄ꝫ: ſcilicet ꝙ ſit validum teſtamentum: ſed in fo/
ro ſeculari vbi ſecundum leges iudicatur nō ha
beat locum. ¶ Quarta opinio eſt vt ſummatum
eſt: ſcilicet ꝙ tale teſtamentum ſit validum ī ter/
ris eccleſie tantum. Unde Johan. an. declarādo
materiam dicit hoc communiter obſeruari: quia
aut loquimur in relictis ad pias cauſas: ⁊ tūc ſuf
ficiunt duo teſtes idonei ſiue in foro eccleſiaſti/
co ſiue ſeculari: per id qd̄ habetur in. c. relatum. ij
Aut loquimur in relictis ad non pias cauſas: ⁊
tunc aut loquimur in terris ſubditis eccleſie ⁊
ſeruanda erit decretalis cum eſſes. vt ſcilicet va
leat teſtamentum cum preſbytero parochiali cū
duobus teſtibus. Aut loquimur in terris impe/
rii: ⁊ tunc dicit ſeruari ꝙ teſtamentum non valet
niſi interueniat ſolennitas requiſita per legem ci
uilem: ⁊ hec opinio conſuetudine roborata ſer/
uanda videtur per id quod habetur. ff. de legi. l.
minime. Hanc opinionem ſequitur. Fed. de ſe/
nis in conſil. Pe. de peruſio ⁊ Pe. de anchara.

do.anto.⁊ do.flo.cõcludens ꝙ in terris eccleſie teſtamẽtum etiam quo ad diſpoſita non ad pias cauſas: dum tamen fiat coram preſbytero parochiali ⁊ duobus teſtibus idoneis: ſit ualidum. Et ſecundum hoc receditur a iure ciuili ſolum ⁊ in his terminis: ad hoc ut euitet legum correctio. In diſpoſitis uero ad pias cauſas ualet ultiã uolũtas etiam in terris imperij cum duobus teſtibus etiam ſine preſbytero parochiali.

Teſtamẽtũ vel ultima

voluntas ad pias cauſas valet factũ coram duobus teſtib⁹. Hoc ſũmatiuum habetur.in.c.relatũ. i.ſecundũ. Jo.an.⁊ flo.vbi nota.ꝙ oportet ꝙ ſit hi duo teſtes legitimi.vnde nõ ſufficeret ſi eſſent minoris etatis vel infames huiuſmodi: tamen ſi eſſent mulieres hi duo ſufficerent: quia in relictis ad pias cauſas mulieres ſunt idonei ⁊ legitimi teſtes ſecundum bar.⁊ bal.in.l.i.C. de ſacroſanc.eccle. Item q̃uis Franc.de are. ⁊ lapus. in elegationibus dicãt ꝙ iſti debent eſſe rogati ſcʒ teſtes tamen ſm bar.⁊ bal.nõ oportet ꝙ ſint rogati: ut in.l.i.C.de ſacroſanc.eccl. Qui dicit ꝙ in relictis ad pias cauſas ceſſat omnis ſolẽnitas iuris poſitiui: ⁊ ſufficit ſolẽnitas iuris gentium ⁊ diuini. Et hoc videt̃ eſſe de mente Jo.an. dum dicit ꝙ ſufficiũt duo teſtes idonei in relictis ad pias cauſas in omni foro etiam in terris imperij. Item nota ꝙ cauſa pia ſeu eccleſiaſtica ſi tractetur coram iudice ſeculari: terminari debet ſecundum canones ⁊ non ſecundum leges: ⁊ hoc communiter tenent doctores ⁊ non ſolum in terris eccľie ſed ẽt in terris ĩperij. Imoľ.poſt do.anto. dicens etiam ꝙ ſi ſtatuto cauet̃ ꝙ non valeat teſtamentum vľ vltima uoluntas: niſi fuerit poſitum in memorialibus vľ regiſtratum: tale ſtatutum non habet locum in relictis ad pias cauſas: q2 laicus in huiuſmodi non potuit ſtatuere. Similiter ſi ſtatutum dicat ꝙ mulier non potuit teſtari ſine conſenſu conſanguineorum: tamen poterit teſtari quo ad pias cauſas ⁊ valebit. Item vltima uoluntas tendẽs ad piam cauſam ꝑtinet ad iudicem eccleſiaſticum: ⁊ coram eo pôt tractari: quod facit vt relictuʒ eccľie vľ pauperi etiã laico poſſit peti coram iudice eccľiaſtico: etiam ſi pro tali relicto ſit ꝓus laicus conueniẽdus: vt voluit do.anto.in.c.ſignificantibus de offi.dele. ⁊ plus tenuit bal.in.l.ſi quis .C.de epiſ.⁊ cle.ꝙ epiſcopus vt procurator pauperum vľ eius procurator ſeu ſindicuſ coram ſuo vicario poſſit petere ſe mitti in poſſeſſionẽ ex edicto ſi pauperes inſtituti heredes: ⁊ ita quotidie practicat̃: ⁊ voluit Imoľ.poſt pe.de ancha. Item ſicut in relictis ad pias cauſas ſufficiunt duo teſtes: Ita ad reuocandum tale relictum ſufficiunt duo teſtes ſecũdum do.flo.per regulã de re.iu. quod alicui.qđ intelligunt quando prius relictum fuit etiã fcm̃ coram duobus teſtibus. Nam ſi fuiſſet fcm̃ per teſtamentuʒ ſolẽne in relictis ad nõ pias cauſas non reuocaret̃ ope exceptõis: niſi ſit facta reuocatio coram qnqʒ teſtibus: relictum ſeu teſtamẽtum factum ad non pias cauſas. Sʒ ſi fuerũt facta relicta ad non pias cauſas ꝑ ſolẽne teſtamẽtũ ⁊ poſtea fiat reuocatio coruʒ: faciẽdo relicta ad pias cauſas ſolum coram duobus teſtibus idoneis reuocabitur ꝓus factum ad non pias cãs ꝑ relictum ſecundo factum ad pias cauſas ſecũdũ pe.de ancha.⁊ Jo.an.in additione ſpeculi. Iteʒ ſimiľr ſi uoluntas fuit ꝑfecta ratione voluntatis ſʒ non publicata prout teſtator uoluit: vt q2 teſtator teſtamentum manu ſua conſcripſit: uolẽs poſtea illud redigi in publicam formam ꝑ tabellioneʒ: ſʒ morte vľ furore ꝓuentus eſt anteq̃ʒ tabellio ⁊ teſtes uenirẽt: valebit teſtamẽtum tale iter liberos ⁊ quo ad pias cauſas: dummodo cõſtet fuiſſe ſcriptum manu illius teſtatoris ſecundum Imoľ. Item regulariter non poſſet decedere quis partim teſtatus ⁊ partim inteſtatus: ut .ff.de re.iu.l.ius noſtrum.tamen in relictis ad pias cauſas poteſt quis decedere partim teſtatus ⁊ partim inteſtatus: cum de iure naturali non ſit ꝙ quis decedat vľ in totum inteſtatus vľ in totum teſtatus. Unde ſi quis diſponat expreſſe ꝙ uelit certam partem ſuoruʒ bonoꝝ deuenire ad certam piam cauſam: puta dimidiam partẽ ⁊ nõ totum talis decedit pro parte teſtatus ſcilicet ꝑ illa dimidia legata ad piam cauſam ⁊ ualebit ꝓ parte inteſtatus ſcilicet pro reſiduo ſecundũ pe. de ancha. Item licet inſtitutio facta per mutum non ualeat: ut.C.co.ti.l.iubemus.tamen ĩ relicto ad pias cauſas valet ſecundum Imoľ. Item licʒ regulariter relicta in teſtamento nõ ualeant niſi adeat̃ hereditas: ut.l.ſi nemo .ff. de teſtamentis tamen legata facta in teſtamento ad pias cauſas ualent: nec requiruntur aditõem hereditatis ad eorum confirmationem: cum in ipſis relictis ad pias cauſas ceſſent ſolẽnitates iuris ciuilis ſcđm bar.⁊ bal.vt refert pe.de ancha.qđ nõ trãſit ſine dubitatõe ſm Imoľ. Cõmittẽs extremã volũtatẽ ſuã diſpoſitõi alteri⁹ ñ dr̃ decedere ĩteſtatus ſʒ teſtat⁹ ad pias tm̃ cãs: ſic ſũmat Inno.c.cũ tibi de teſtis. Ubi nõ.ꝙ mľte ⁊ varie lecture ponunt̃ a diuerſis ⁊ uarijs doctorib⁹ hui⁹ decre. q̃z aliq̃ notant̃ ĩ glo.alias tãgũt alij. Sʒ obmiſſis oĩbus aliis Innoc.dić ꝙ ꝑ hec uerba.ſ.cũ qs dić uolũtatẽ meã ɔmitto diſpoſitõi taľ: ĩtelligit̃ uoluiſſe ꝙ oĩa bona ſua ꝑ talẽ ĩ paupes ⁊ pias cãs expẽdant̃: ⁊ iõ vr̃ decedere teſtat⁹. Si aũt uoluiſſʒ expẽdi alio mõ q̃ʒ ĩ pias cãs: ⁊ tũc decederet ĩteſtatus ſm Innoc.put refert Jo.an.cuʒ hac lectura trãſiẽs: q̃ cõit̃ tenet̃. Hoſtiẽ.tm̃ dić aliť.ſ.ꝙ ĩtẽdẽs teſtari: cum dić oĩa bona mea ɔmitto diſpoſitõi petri vľ ꝑ v̾ba ſilia: ĩtelľr teſtat⁹. Sufficć.n.ꝙ exꝓmat ad quẽ vľ ad q̃s vult bona ſua ꝑuenire.C. eo.ti.l.ſi. Nã ſufficit teſtatori dicere hereditatis mee dñs eſto: ſʒ ñ dicat heres eſto. De v̾bis.n.ñ ẽ diſputãdũ: ut ex̃ d̃ ꝓcur̃.petitõ. Nã teſtatões aliqñ abuſiue loquũt̃ ⁊ neſciũt dicẽ ĩſtituo.ff.d̃ le.ʒ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et remitit ipſe hoſtiē.ad notata ī ſumma ſua eo.
ti.§.qualiter.Et hec lectura hoſtiē.ſatis videtur
eſſe de mēte glo.ꝛ placet do.flo.ꝛ magis videtur
adaptari littere huius capituli ꝙ̄ precedens:vnd̄
ꝛ de iur̄ videt̄ verioꝛ ſecunduꝫ.Jmol.Sed licet
hec lectura ſit verioꝛ de iure:tamen cōmuniter
approbatur opi.Jnnocen.dicentis ꝙ ꝑ talia ver/
ba in textu hu9 capituli expreſſa ille cuius diſpo/
ſitioni cōmittitur intelligatur heres inſtitutus:cū
hoc vt ad pias cās diſtribuat ſm do.anto.ꝛ do.
flo.vnde practica erit obſeruanda:eſto ꝙ nō bn̄
ꝓbetur iure.Eſt enim fauoꝛabilis aīe:ꝛ id̄ āplec
tanda ſm Jmol.Et hanc opinionē cōmunē vide
tur tenere bar.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pu.Jdeꝫ
ēt Bar.dicit ꝙ ſi teſtatoꝛ dicat bona mea ꝛ aīam
cōmitto in manibus ticij:valet talis diſpoſitio ꝛ
interp̄tabitur:vt teſtatoꝛ intelligatur dixiſſe:fa/
cio ticiū heredē ꝓ pauperib9 xp̄i:qd̄.ēt tenet pe.
de ancha.Jtē quando teſtātoꝛ.inſtituit heredes ſu
os ſimpliciter nō dato aliquo executoꝛe veniunt
nomīe heredū pauperes domicilij teſtatoris:vt
nota.per glo.i.c.i.eo.ti.vi.Et loco ipſoꝛuꝫ paupe
rum vēiet epiſcopus loci:qui loco heredis habe
bitur ad diſtribuēdum inde pauperibus.Sed ſi
ſit datus executoꝛ ad eligēdū ꝛ diſtribuēdum in
ter ipſos pauperes:tūc talis executoꝛ ſeu cōmiſ/
ſari9 habebit̄ loco heredis directi ꝑ nō.ī iſto.c.ꝛ
in ſpeculo in ti.de inſtru.ſecūdum pe.de ancha.
Qui etiam dicit ꝙ talis poteſt eligere in pauperē
conſanguineū ſuum ſi ſit paup.di.86.Nō ſatis.
Et etiam ſpurium uſqꝫ ad ꝗ̄titatem ſufficienteꝫ
pro alimētis ꝛ nō ultra.Si aūt teſtatoꝛ nō inſti/
tuat paupes chriſti ſed chriſtum heredem:tunc
ueniet ut heres eccl'ia cathedral' domicilij teſta
toris ſcd̄m Jmol.Jtem ſi dixit teſtatoꝛ ꝙ uole
bat executōi mādari que diſpoſuerat quadam ī
cedula cōmendata guardiano minoꝛum:ſi con
ſtet illam cedulam manu teſtatoris ſcriptam cō
paratione litteraꝝ vl' aliomodo executioni mā
dabunt̄ in illa cōtenta vl' ſcripta:cū ualeat talis
diſpoſitio:vt nō.Jmol.poſt bar.

De executoꝛibus teſta

mentoꝝ multa notāda ponit Joan.an.ſuper.c.
iohānes de teſtamētis cōmentādo illam decre.
Sic āt ſūmat.executoꝛ fideicōmiſſarius qui ſu/
ſcepit officium illud exequi cōpellit̄.Ubi p̄mo
nō ꝙ executoꝛes teſtōꝛum pluribus noībus nū/
cupantur.Aliqn̄ enim dicūtur cōmiſſarij:aliqn̄
fideicōmiſſarij.Jnterdū diuiſoꝛes:interdū diſtri
butoꝛes:interdum gardiatoꝛes:vt notat ſpecu/
latoꝛ.Et vt dicit gof.hi nō dicūtur ſimplicit̄ exe
cutoꝛes:ſed executoꝛes vltimaꝝ voluntatum.
Nā ꝓprie executoꝛes ſunt hi qui ſnīas exequūt̄
C.de execu.rei iudi.l.ſi. 2° nō ꝙ dicit tex.poſt
ſuſceptū:non anteꝙ̄ ſuſcipiat executionē pōt co/
gi ad exequēdum:ſi nō vult ſuſcipere tale officiū
exequēdi:ꝛ precipue ſi nil fuit ſibi relictū:vel ſi
aliquid relictū nō agnouit.Et loquitur de execu
toꝛe dimiſſo ꝑ teſtatoꝛē:ſecus de datiuo ꝛ legiti
mo de quo ſpeculatoꝛ eo.ti.Sed poſtꝙ̄ ſuſcepit
executionē exp̄ſſe:vel tacite:vt ſi iam alicui cre/
ditoꝛi ſatiſfecit vel legatum ſoluit vel aliquid vt
executoꝛ geſſit:tunc cogi poteſt ad exequēdum
ſm inn.non tn̄ ſufficit ꝙ pn̄s fuerit in cōſtitutiōe
ſui:puta cum teſtatoꝛ inſtituit eū executoꝛē ꝛ ta/
cuerit.ff.de arbi.l.pomponi9.Si āt non tacuit ſꝫ
exp̄ſſe acceptauit:tenetur ex promiſſione. Jtē
nota tertio ꝙ nō ſolū dioceſanus de quo in hoc.c
dicitur:ſed et hn̄s iuriſditionē ep̄alem vel quaſi
poteſt executoꝛē compellere ad exequēdū.Suc
cedit ēt in hac iuriſditione cōpellēdi cap̄l'm moꝛ
tuo ep̄o:vt de ma.ꝛ obe.c.his que.Etiaꝫ ſi nega/
retur in officio executionis legitime ꝗ̄ ꝯpetit ep̄o
cap̄l'm ſuccedere dꝫ.De quo nō.opinionē in ſpe
culo.Jnfirmo āt ep̄o vel abſente cap̄l'm hoc non
pōt:cum in his caſibus iuriſditio nō trāſeat in ca
pitulū. 4° nō ꝙ modus cogendi executoꝛem
ē vel ꝑ ſubtractionē emolumenti relicti ſibi a te
ſtatoꝛe:alias nō relicturo:vel per cenſurā eccleſia
ſticam vel ꝑ penā arbitrariā:de hoc ſatis ī ſpecu
lo.Et hoc niſi ex cā emergenti petat ipſe execu/
toꝛ ab ep̄o exonerari.ff.de ꝓcu.l.ſi poſt datum.
Et ponit lex caſum de ſuperuēientib9 inimicitijs.
Officium ergo executoꝛis teſti:ꝛ ꝓcuratoris ꝛ ar
bitri ſm bonagui.in hoc cōueniunt:a p̄ncipio vo/
luntarium ex poſtfacto neceſſarium:addebat ꝛ
caſum de executione voti p̄ni:vt de vo.c.lꝫ.Et
per hoc argue ꝙ non ſolū arbiter ſed ēt arbitra/
toꝛ poteſt cogi ſnīam dicere:de hoc in ſpeculo d̄
arbitrio.§.ſi. Nota.5.ꝙ executoꝛes dari poſſūt
in numero pari:ſicut ꝛ ꝓcuratoꝛes ꝛ cōpꝛomiſſa
rij ad eligendū.Non refert an ſint plures vl' vn9
ſolus.Eſt tamē conſilium ꝙ talia cōmittant̄ ī nu
mero pari:vt de arbi.c.i. 6° nota ꝙ ꝗ̄rūt Jnno.
hoſti.ꝛ ab.an executoꝛ poſſit agere contra here/
des.ſ.ad īplendū legatū:℟.ꝙ in relictis ad pias
cās:planū eſt ꝙ poteſt:ꝛ in hoc oēs cōcoꝛdāt:ꝛ
contra heredes agere pōt ꝛ exigere relicta.C.de
epi.ꝛ cle.l.ſi quis.Et ſi nullus ſit heres:executoꝛ
poteſt totam hereditatē vēdicare:vt nulla dedu
cta falcidia voluntatē defūcti exequat̄:vt ibi.Si
vero nō ad pias cās ſed ad alios vſus voluit te/
ſtatoꝛ expendi relictum:ꝛ tunc aut executoꝛ ē mi
niſter tm̄:aut miniſter ꝛ particeps relicti.Jn p̄mo
caſu non agit contra heredes ſm inno.ꝛ ab.Sꝫ
ſi heres gratis ſoluit:executoꝛ diſtribuit inter il/
los ī' ꝗ̄s teſtatoꝛ diſtribui voluit:niſi teſtatoꝛ ex
preſſe illd̄ ꝯceſſerit.ff.de leg.i.cū quibuſdaꝫ.Jn
ſecundo caſu ēt eū particeps eſt relicti:puta ꝙ te
ſtatoꝛ falcidiam vel aliam quotam ad eum per/
tinere voluit:ꝛ ſecunduꝫ om̄es aget.ff.de leg.ſe/
cundo.l.ſi quis ticio.Sed hoſti.dicit ꝙ hoc eſt
diuinare:ꝛ tenet ꝙ ſecundum canones executoꝛ
ꝛ contra heredes ſi ſint ꝛ cōtra omnes alios age
re poſſit in his que ad vltime voluntatis ſpectāt
executionem.Et eis negligentibus hoc faciet
dioceſanus:vt extra de teſtamentis.c.tua.ꝛ.c.ſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

heredes. Primam diſtinctionē tenet ſpeculator
Nota ſeptimo ꝙ q̄uis clerici curas ſecularīū
actuum vel negocioꝝ ſuſcipere non debeant: vt
di.88.eps.⁊.ii.q.i.Te quidem.nec debent eē mi
niſtri laicoꝝ. Iſtud tamen eſt ſpeciale in executio
ne in relictis ad pias cās vt illa clericus vel mo/
nachꝰ exequatur: vt ḋ teſta. c.z.li.6. Religioſus
tñ de conſenſu p̄lati ſui ⁊ non aliter: cū iſtud ſit
ſuffragium aīe ad qḋ clerici tenētur: ⁊ eſt officiū
mie: qḋ omnibus eſt cōe: vt.86.di.c.non ſatis.
Aliquibꝰ videtur ꝙ clericus ⁊ monachus omnē
executionē vltime voluntatis etiā vltra relicta
ad pias cās agere poſſit: ꝓ quibus facit de teſtis
c.z.Et hoc approbat conſuetudo ⁊ poteſt tolera
ri: dum tamē ꝑ id non abſtrahatur a ſeruitio di/
uinoꝝ. Et quamuis religioſus inſtitutuſ executor
acceptaſſet executionē cum conſenſu p̄lati ſui: tñ
ſi poſtea prelatus prohibeat ꝓſecutionem execu
tionis: nō pōt exequi: lȝ p̄latus non bene faceret
ſine vrgenti cā eum ꝓhibendo ſm io.an. Frater
minor tamē non poteſt executor exiſtere: de ver
bo.ſi.c.exiuit.in clemen.licet poſſit cōſulere quo
modo executio fiat. Itē nota octauo ꝙ ī exe
cutione huiuſmodi poſſunt ſimul eſſe clerici ⁊ la
ici: nec obſtat ꝙ in eodem officio non debet eſſe
diſpar profeſſio: vt dī.16.q.7.ī noua. Sed clerici
⁊ laici ſt̄ diuerſe profeſſionis: vt.12.q.i.duo ſt̄. Nā
vbicunque ad aliquid agendum admittimus di
uerſa capita: non vt collegium vel corpus vnitū
nō refert: an illi ſint eiuſdem aut diuerſe ꝓfeſſiōis
dummodo vtraqꝫ profeſſio per ſe ſit habilis ad
id agendum: vt de ſeruientibꝰ cardinaliū inclu/
ſorum.nil enim impedit in eodē facto duos pcu
ratores inſtitui: alterum clericū: aliū laicū. Idē
in teſtibus. Idem in arbitris. Idem in conſilia/
riis ⁊ ſimilibus. Iudiceſ etiam ⁊ executores gra
tiarum poſſunt eſſe diuerſarum profeſſionū: vt
ꝓbatur per diuerſa iura: vbi vero inter ipos ge/
rentes eſt vnio reſpectu eiuſdem collegij vł cor
poris: illud tale corpus nō debet eſſe diuerſe ꝓ/
feſſionis: vt dictum eſt in obiectiōe. Nota nono
cum dicitur in hac decretali Iohānes per dioce
ſanum fiat executio ſeu compulſio. Queritur ꝙ
dioceſanus habeat hoc explere? R℞ .circa execu/
tionem legitimam teſtī quam habet epiſcopus:
planum eſt ꝙ intelligitur de epiſcopo originis ip
ſius teſtatoris. Sed ſi alibi habet domiciliū: di/
cunt quidam ꝙ vterqꝫ exequi poteſt: alij ꝙ eps
domicilij ſi in totū illud tranſtulit niſi in loco ori
ginis eēnt facultates ipſiꝰ. Sed quoad compul/
ſionem executoris: de qua decret. loquitur: puto
ꝙ epiſcopus ipſius executoris habet illum com/
pellere. Ex quo ergo ſuſcepit officium exequēdi
ſibi imputet. Si tamen ipe executor ſuſcepit offi
cium exequendi in domicilio teſtatoris: eps ipiꝰ
domicilij ratione illius quaſi contractus cū com
pellet: ſi inueniet eum ibidem: alias ſeruabit qḋ
dicitur de foro compe.c. romana. vel dic ꝙ ex q̄
ille abſens eſt collega, exequetur: ⁊ ſi collegā non
habet: nec aliter teſtator ꝓuidit: nō inſtabimꝰ cō/
pulſioni abſētis: ſed exequatur eps teſtatoris: vt
ḋ teſta.c.z.li.6. Et per predicta expeditur qḋ q̄rit̄
coram quo legatarius cōueniat executorē: de q̄
in ſpeculo. Queritur decimo. Quid ſi teſtator
vetat executorem reddere rōnem ſue executio/
nis. Nunquid iſtud ſit ſeruandū: ita ꝙ eps nō va
leat exigere rōnem ſue executionis ab eo? Rñ/
dit Hoſti.in.c.tua.de teſt. Putat talem executo/
rem qui non neceſſario ſed voluntarie ſuſcipit
officium vt hic teneri ad rōnem reddendam: ex
bono ⁊ equo iudicis arbitrio faciendā.ar. ḋ ma.
re.c.qui filium. Sic enim pontificali auctoritate
decet impleri voluntatem defuncti: etiam ſi ac/
tio deficiat.ff.de peti.here.l.hereditas. Iudex ḡ
penſata fama ⁊ conditione executoris q̄titate ⁊
qualitate articuli de quo queritur: in aliquibꝰ ce
det ipſius iuramento: in aliquibꝰ plenam ꝓbatio/
nem requiret. C.de epiſ.⁊ cle.l.nulli. Et arbitrabi
tur taliter ꝙ nō ſit locus fraudi: nec minus plene
executionis: ⁊ talis p̄ſumitur fuiſſe mens teſtato
ris clauſulam illam apponētis. Nec enim ē veri
ſimile ꝙ illam excluſionem voluntatis ſue vł of
ficij pontificalis appoſuerit: ſȝ magis vti voluiſſe
fide vtriuſqꝫ. Et ſi aliquid doloſe fecerit: de dolo
poterit conueniri ⁊ queri: cum in tali remiſſione
non veniat remiſſio doli. Et ēt de relictis q̄ apō
ipm eēnt ſm do.anto. nō obſtante ꝙ teſtator ve
tuerit: niſi illud ſibi reliquiſſet. Vndicimo nō
ꝙ lȝ executor debeat exequi infra ānum ꝓut no
tatur ex̄ de teſtis.c. ſi heredes. tamē poterit eps
eum compellere poſt ānum ad exequendū: cum
ānus ſit datus non eius fauore: ſed vltime volun
tatis ſm doc.ſto.

De ſubſtitutione heredis.

Nota ſecundum gloſā ſuper.c. Raynutius
extra de teſtamētis ꝙ multiplex eſt modus ſub
ſtitutionis. Quedam eni dicitur vulgaris. Que
dam pupillaris: quedam exemplaris: quedā cō
pendioſa. Et iſte ſubſtitutiones dicuntur directe
Item eſt ⁊ fideicommiſſaria. Subſtitutio uul/
garis eſt que fit ab omnibus uulgaribus. Et fit
ſub hac forma: inſtituo te heredem: ⁊ ſi tu nō eris
ille ſit. Hec appellatur expreſſa uulgaris: inſtitu.
de uulg.ſbſti.ī ꝑcipio. Pupillaris ē que fit ſub
talibus uerbis. Filius meus mihi heres eſto. Et
ſi non eris uel ſi eris ⁊ infra tempus pubertatis
deceſſeris ille ſit heres: inſti. de pupi. ſubſti.ī p̄n
cipio. Exemplaris eſt que fit ad exemplum pu/
pillaris: que fit furioſo ſub his uerbis. Si filius
meus deceſſerit anteq̄ꝫ reuertatur ad ſanam mē
tem: ille talis ſit heres.inſti.de pupill.ſubſti.§.i.
Compendioſa fit talibus uerbis. Quandocun/
qꝫ filius meus deceſſerit ille ſit heres. Fideicom
miſſaria dicitur que fit ſic: inſtituo te heredem: ⁊
rogo ut reſtituas hereditatem ticio tali die uel
ſub tali conditiōe.ſ. ſi deceſſeris ſine filijs: ⁊ hec
ſubſtitutio poteſt fieri a quocunqꝫ ⁊ cuicunque:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ ante pubertatem ⁊ poſt: inſti. de pupil. ſubſti. §.
fi. Et talis fuit iſtitutio ⁊ ſubſtitutio: q̄ hēt in. d. c.
Raynutius. Uulgaris ſubſtitutio ſpirat q̄ cito ē
adita hereditas. C. de impu. ⁊ ali. ſubſti. po. adi/
tam. Pupillaris ſtatim expirat poſt tempus pu/
bertatis. inſti. de pupil. ſubſti. in pn. Hec fuit fidei
cōmiſſaria ſubſti. ſeu pcaria de q̄ ī iſto. c. Ray/
nutius. Et hec īcerta cōditio. potuit ſoror ſorori
remittere: lʒ ſit ꝯ uolūtatem teſtatoris. C. d pac.
l. i. Et hoc ꝑ uotum. i. deſideriū captande mor
tis. C. de trāſac. l. fideicōmiſſo. Nec pōt alienare
taliter grauat᷒. C. cōia de leg. l. fi. niſi ī certis caſi/
bus in autētico poſitis. ¶ Querit᷑ vtꝝ indiſtincte
per religionis īgreſſum expiret ſubſtitutio facta
in defectū liberoꝝ: glo. fi. dicit ꝙ aut ſubſtituitur
pſona ꝑuata ⁊ euaneſcit: qꝛ hoc caſu īgreſſus mo
naſterium fingit᷑ hr̄e heredē: ut hic. ⁊ ī autentico
de ſanc. epiſ. §. ſed hec pn̄ti. Si aūt ſubſtituit᷑ ec/
cleſia ſeu locus religioſus: uł iubet᷑ expendere in
pias cās: tūc nō expirat ſubſtitutio ſeu fideicom
miſſum per religionis īgreſſum: ut dicto. §. ſed
hec. Ubi hec diſtinctio ſeu differētia ꝓbat᷑. ⁊ eſt
diuerſitatis rō: qꝛ ꝙ expiret ſubſtitutio p religi
onis īgreſſum: īductū eſt ꝯ ꝓpriā ſignificatiōem
uerboꝝ ī fauorē pie cauſe. Ubi ergo ſubſtitutio
ſeu fideicōmiſſum dʒ expēdi ī piam cām: ceſſat
dicta rō: cū nō debeam᷒ īpropriare ꝟba in fauo
rem pie cauſe: ſeu religionis ī ꝓiudiciuʒ alterius
religionis ſeu pie cauſe: ad hoc. c. cū cā de ꝓben.
ꝑuilegiatus enī nō vtit᷑ ꝑuilegio ſuo ꝯ parit᷑ ꝑui/
legiatū: niſi pariter cōcurrit ꝑuilegiū utriuſqꝫ: ut
in dicto. §. ſed hec pn̄ti. Et plene p bar. ī autenti
ca quas actōes. C. de ſacroſanc. eccle. ¶ Faciunt
etiam ꝓdicta ad aliā qōneʒ ſatis notabilē. Quid
ſi teſtator dedit ſubſtitutum ſub cōditione: ſi iſti
tutus decederet ſine liberis ex ſe legitime deſcē/
dentibus uł ex corpore ſuo naſcētibus: nūquid
euaneſcat ſubſtitutio p īgreſſuʒ religionis? Hec
queſtio ſatis pulchra ⁊ quotidiana eſt. Et idem
pōt dici: qn̄ teſtator p alia ꝟba cōtinētia natura/
litatē fecit ſubſtitutionem. Doctores ſummi ua/
rii fuerūt ī hac opi. Nā Jacobus d bel. diſputat
hāc queſtionē ⁊ poſuit ī dicto. §. ſed hec. Et con
cluſit ſubſtitutiōem dicto modo cōceptam nō
ſpirare p ingreſſum religionis: qꝛ teſtator p illa
uerba elegit naturalitatem nec reliqt uolūtateʒ
ſuam īterpretatōi iuris. Secus qn̄ fuit locutus
generalr̄: ut ſi ſine liberis deceſſerit ⁊ cetera: tūc
ſuccedit iuris īterꝓtatio: que ceſſat ī caſu certo:
qꝛ ī īcertis non certis locus eſt coniecturis: de re
iu. c. eſtote. In hāc opi. accider᷑ uidētur. Ma. ſil.
⁊ hoſti. ⁊ Jo. an. ut nōtur p eum ī. c. Raynaldus
de teſtamētis. Cōtrariū tenuit qdaʒ bangot. dū
eſſet bononie hec qō de facto: ⁊ dy. ſeqtur ī. l. ſi
ita qs. ff. de le. ii. ⁊ Ricar. malū. ⁊ bar. ī auten. niſi
rogati. ⁊ ī. l. ſi ita qs prealł. ⁊ ſic poſtmodū elegā
ter cōſuluit ī qōe facti. ¶ Primo p rōem quam
faciebat dy. Expreſſio. n. eoꝝ que tacite inſunt
nil operat᷑. ff. de le. iij. ⁊ c. ſignificaſti de elec. Sʒ

hec uerba ex ſuo corpore: uel ex ſe legitime nati
inſunt in illis verbis: ſi ſine liberis deceſſerit ⁊
cetera. Non ueniūt filij legitimi tm̄: ut dicta. l. ſi
ita qs. §. fi. ergo ſolū intelligūtur de naturalibus
⁊ tamen fauore monaſterij expirat talis ſubſtitu
tio per religionis īgreſſū. ¶ 2° mouetur p rōem
Ricardi. malum. iſtud fideicōmiſſum: vel ſubſti
tuo ſi deceſſerit ſine liberis ⁊c. reprobatur ⁊ p n̄
ſcripto habetur: non ideo qꝛ monaſterium non
hētur loco filij: ſed qꝛ ꝓbet impedimētū vite cō
tēplatiue ſeu retrahit a vita cōtēplatiua eligēda:
Nam ſubſtitutus timēs ne bona ſua cogatur re/
ſtituere: ſi decederet ſine liberis: īducitur ad ma
trimoniū contrahendū: ⁊ remouet᷑ a ꝓpoſito re
ligionis ⁊ caſtitatis. Et iō īgator voluit tale gra/
uamen habere p nō adiecto. Et hoc voluit tex.
in. d. §. ſed hec preſenti. dū dicit tales ordinatio/
nes inualidas ⁊ p non ſcriptis hēri. Sed hec cō
ditio de qua ī qōne nr̄a eſt plus multo contraria
vite contēplatiue caſtitati ⁊ religioni: q̄ʒ illa de q̄
in dicto. §. ſed hec pn̄ti. Et hic ergo fortius debʒ
iſta hēri p non adiecta: ⁊ ita ēt tenet ⁊ refert Cy.
in dicto autētico niſi rogati. ¶ 3° ꝓbat a ſili. Il/
lud qd̄ r̄linquit᷑ cā dotis: de neceſſitate intelligr̄
p matrimonio carnali ſine quo nō pōt dici dos:
vt in. l. 3. ff. de iure do. ⁊ c. ⁊ ſi neceſſe d dona. iter
vi. ⁊ vxo. Nā p introitu monaſterij nō dat᷑ dos
de ſimo. c. nō ſatis. ⁊ c. veniēs. ⁊ tn̄ illa conditio
ſeu cā remittitur. Inſtituto ſeu legatario intrāte
monaſteriū: lʒ non poſſet dici ꝙ ciuiliter imple/
tur: vt dicto. §. ſed hec ergo. lʒ in caſu qōnis nr̄e n̄
poſſet dici impleta conditio ciuiliter ꝙ monaſte
riū dicatur ex ſe natum: nihilominus rōne ꝓdicta
debent bona apud monaſteriū remanere. Idem
debet ⁊ poteſt dici de eo qd̄ relinquitur cā do/
nationis ꝓpter nuptias: vt habetur in. d. §. ¶ 4°
ꝓbat ſic. Inter monaſterium ⁊ monachum non
dicitur matrimonium ſpirituale: cum ſolus ab/
bas dicatur ſponſus: de elec. c. qua propter. Sed
fideicommiſſū relinquitur ſub cōditione: ſi nup/
tias contraxerit ⁊ ille grauatus monaſterium in/
grediatur: non tenetur ad fideicommiſſum: vt. d.
§. ſed hec. ergo apparet ꝙ non eſt ideo ꝙ videa
tur defeciſſe conditio fideicommiſſi: ſed ideo ta
le grauamē habetur p non adiecto ⁊ p nō ſcrip/
to: cum vite contemplatiue cōtrarietur: ergo idē
dicendum in queſtione noſtra. ¶ Quinto ⁊ vlti/
mo probatur iſto modo. Ego video ꝙ ſi aliquid
relinquitur mulieri cum onere reſtituendi ſi non
nupſerit: ꝙ non tenetur reſtituere ſi nupſit. l. quo
tiens. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. cum ita legatum.
cum lege ſequenti. ff. eo. quod tamen limita put
notatur in autentica cui. C. de iureiu. ergo mul/
to magis non valet iſtud grauamen: de quo in
queſtione noſtra cum ſit impedimentum religio
nis ⁊ vite contemplatiue: que longe melior eſt
q̄ʒ actiua. Et hec opinio placet. d. Ant. licet non
alleget conſilium: ⁊ motiua Bar. que mihi mul
tum placent: ⁊ ipſam ueritateʒ continere uident᷑

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Pro hac cõcluſione vide bonum textũ in.l.ticie
ſi nupſerit.ff.de cõdi.⁊ demon.vbi dr̃ ꝙ ſi teſta/
toꝛ relinquit ticie ducentos ſi ñ nupſerit:⁊ ſi nup
ſerit relinquit centuꝫ:ſi ticia elegerit nuptias: dꝫ
hr̃e ducentos:⁊ tñ non adipleuit cõditionẽ. Sꝫ
illa hẽtur ꝓ non adiecta:qꝛ retrahit a matrimo/
nio carnali contrahendo:idẽ ⁊ foꝛtius ſi a ſpũa
li:⁊ ꝑ hec clariſſime pꝫ ĩtellectꝰ huiuſ.§.ſed hec.⁊
huius.c. Obtinet ergo hic monaſteriũ:non qꝛ hẽ
tur loco filij vel heredis:qꝛ fuit illa allegatio ptr̄
vt ſupꝛa dixi:ſed qꝛ hẽtur ꝓ non adiecta ſi vult
ĩtrare monaſteriũ:⁊ infert ad deciſionẽ q̃õnum
ſupꝛa tractaꝝ ⁊ multaꝝ aliaꝝ ſimilium. Expedi/
tis ⁊ ſuppletis glo.ex q̃bus patuit clariſſime ĩtel
lectꝰ huiꝰ.c.⁊ multoꝝ iuriũ ciuiliũ ⁊ canonicoꝝ:
deſcendẽtes ad aliã nõ minus vtilẽ materiã ex
trinſecam huiꝰ.c.q̃ verſatur circa bona ingrediẽ
tium religionẽ condito vel nõ condito ꝑ eos ꝑu
teſtõ. Hec oĩa ab.de ſicilia in lectura. Ad idẽ de
indi.ſolẽne cõſilium vniuerſitatis bonoñ.⁊ hr̃t ĩ
cõuentu ſancte marie nouelle floꝛẽtie. Multi ẽt
ſolẽnes doc.alij idem cõſueuerũt.ſ.ꝙ in hiꝰ caſu
euaneſcat ſubſtitutio. Fallit ĩ ſr̃ibꝰ minoꝛibus ñ
in p̃dicatoꝛibus. Rõ diuerſitatis ẽ: qꝛ p̃dicato/
res ex ꝑuilegio ſũt hereditatis capaces:nõ autẽ
minoꝛes. Quis oꝛdo tenendus in ſoluẽdo credi
toꝛibus aut legatarijs? Rñdeo ſm Ray.ſi cre/
ditoꝛes ⁊ legatarij ſimul veniant: ꝑmo ſatiſfaciẽ
dum eſt creditoꝛibus:ſed ſi veniant ſeꝑatim libe
ratur heres ſoluendo ꝑ illum oꝛdinẽ quo vene/
runt:dũ tñ nõ faciat ĩ dolo:⁊ creditoꝛes poſtmo
dum venientes nõ debẽt inquietare heredem:
niſi remanſerit ei de hereditate:ſed hñt ius ſuuꝫ
ſaluum contra legatarios. Si tñ heres ſcit vl' cre
dit ſiue dubitat ꝙ hereditas nõ extẽdit̃ vltra de
bita ſiue fuerint ex cõtractu ſiue ex maleficio vl'
q̃ſi:nihil dꝫ dare legatarijs donec ſatiſfaciat cre
ditoꝛibus. Et idem modus tenendus ẽ ĩ ſatiſfaci
endo ꝑus creditoꝛibus ꝑoꝛibus:⁊ in iure potio
ribus. Et nõ ꝙ heres añ oĩa poteſt deducere ex
penſas funeris ⁊ etiam alias neceſſarias quas fe
cit cauſa hereditatis:vt in teſtõ inuentario ⁊ hiꝰ.
Et breuit̃ ſic quãdo debita totã hereditatẽ ex/
hauriunt:heres dꝫ eſſe ĩmunis a lucro ſic ⁊ a gra
namine.C.de iure delibe.l.ſancimus.§.ſi ꝑfataꝫ
cum ſequẽ. Itẽ nõ ꝙ lꝫ obligatio teſtatoꝛis tran
ſeat ad heredẽ:nõ tñ periculũ periurij ⁊ hiꝰ q̃ nõ
poſſunt excedere ſingularẽ perſonaꝫ. Idẽ hoſti.
⁊ guli. Quid ſi plures ſint heredes:q̃õ tenẽt̃ ad
debita vel legata? R. regulariter tenet̃ quilibet
heres ꝓ hereditaria pte.C.de here.ac.l.ꝫ. Excipi
untur quoqꝫ caſus. ¶ Primꝰ ſi aliq̃s ſit in obliga
tione faciendi vel nõ faciendi:tunc enĩ q̃libet te/
net̃ ĩſolidum.ff.de verbo.ob.l.in executoꝛibꝰ.§.
z.vt ſi teſtatoꝛ ꝓmiſit ſe aliq̃d opus facturꝫ: vl' ꝓ
miſit ꝑ ſe vel heredẽ nõ fieri quo minꝰ per fũdũ
ſuũ tranſire liceat: hic q̃libet heredũ obligat̃ in
ſolidũ. ¶ zꝰ caſus eſt ſi res q̃ debet reſtitui inſoli
dum poſſideat̃ ab vno.C.de here.ac.l.z.⁊.ff.cõ/
modati.l.ſed mihi.§.heres. ¶ ꝫꝰ eſt in alimẽtis
legatis:qꝛ ꝓ voluntate defuncti vel iudicis vel
ab vno ĩſolidũ vel a ꝓluribus ꝓ ptibꝰ deſignatꝭ
petuntur.ff.de ali.le.l.ꝫ.⁊.4. ¶ 4ꝰ Si teſtatoꝛ ab
vno heredũ legauerit creditoꝛi hereditario cõ
penſandi aĩo:tũc enĩ ille heres onus ſubſtinebit
vſqꝫ ad q̃ntitatẽ legati.ff.de leg.z.l.cum ab vno.
¶ 5ꝰ in expenſa funeris vxoꝛis q̃ nõ tñ aſtringit
heredes ꝓ hereditarijs poꝛtionibꝰ:ſed etiam vi/
rum ꝓ poꝛtione que peruenit ad eũ d̃ dote vxo.
ff.de reli.⁊ ſump.fu.l.quotiens.⁊.l.veluti. Quid
ſi heres eſt pupillus:nũq̃d poteſt differri ſolutio
debitoꝝ p̃textu pupillaris etatis? Rñdeo nõ: vt
C.de acq.here.l.ſub p̃textu.

De dilatione executio/nis ĩ legatis ad pias cãs.

Et ꝑmo q̃ritur vtrũ de/
functus inde patiat̃ detrimentũ:qꝛ tardant̃ ele/
moſyne quas legauit? Rñdit beatus Tho.ĩ qõ/
libet quantũ ad meritum eccleſie vt nullum de
trimentum patĩt ex p̃dicta tarditate:maxime ſi
q̃ntum in eo fuit:cãm adhibuit vt eiꝰ elemoſyne
cito darent̃ quia meritum pꝛincipalit̃ ex volun/
tate dependet ⁊ intentione. Sed q̃ntum ad effec/
tum elemoſyne patĩt detrimentũ: non quidem
vt per hiꝰ tarditatem puniatur:ſed qꝛ remediũꝫ
expiationis pene ei non adhibet̃:cum non ſit ſuf
fragium vnde ſubleuaret̃. Similiter nõ patitur
detrimẽtum ſi deferatur reſtitutio quaꝫ ipſe mã
dauit fieri:licet tarde mandauerit etiã in moꝛte:
tũc fecit quod potuit:hec ille. Ex quibꝰ ſequitur
ꝙ ſi tepide ⁊ ĩcaute mãdauit fieri ſuffragium: vñ
non ſit vel multum differtur:nocet:⁊ quo ad me
ritum ex remiſſione voluntatis:⁊ quo ad ſuffra
gium vt non ſubleuetur ſ. non ſit vel nõ ita cito
ſi tarde ſit. Et multo magis de reſtitutione fien/
da. Nam poſſet cum voluntate ita remiſſa man
dari fieri reſtitutionem puta ne filij egerent: vel
ipſe ne euaderet quaſi non curans de reſtitutio/
ne ꝙ parum vel nihil ſibi pꝛodeſſet talis reſti/
tutio mandata ſi etiam fieret. Secundo queri/
tur: vtrum executoꝛ debeat tardare diſtributio
nem elemoſynarum ad hoc vt res defuncti me
lius vendantur:puta moꝛitur teſtatoꝛ tempoꝛe
meſſium vel vindemiarum:legat ſummam pe/
cunie pauperibus erogandam trahẽdam ex fru
ctibus ĩ collectis ipſius teſtatoꝛis:qui tũc tẽpoꝛis
parum ualent:inde ad ſex menſes uel annum ua
lebunt multo plus. Reſpondit beatuſ tho.in qõ
libet ꝙ in moꝛa modici tempoꝛis non uidetur
magnum periculum uel detrimentum: vnde ſi
executoꝛ per modicum tempus elemoſynas da
re differat:vt rebus defuncti venditis amplio/
res elemoſynas faciat laudabilit̃ hec ſac̃. Si vo
differat per multuꝫ tempus diſtribuere vt ex co
modico amplioꝛes elemoſynas faciat: non vi/
detur abſqꝫ culpa:qꝛ foꝛte tunc defũctus a purga
toꝛio erit liberatus:ĩ quo dum erat cruciatus re
medium ſuffragioꝛũ maxime ei neceſſariũ erat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hoc āt relinqꝫ prudentis executoris examini: vt cōſideratꝫ dilatione tēporis ⁊ cōditiōe perſone: que citiꝰ vł tardius liberāda eſt: ⁊ etiā q̄titate augumēti elemoſynarū faciat qđ viderit magis expedire defuncto. ¶ Tertio queritur vtruꝫ ex tali dilatiōe ⁊ precipue magna peccetur mōtalit ⁊ ab executore ⁊ ab herede? R. ꝙ ſic ſi non facit q̄tū poteſt: nec excuſatur: quia ſine magna cōmoditate heres hoc facere non pōt. Nec executor ne diſpliceat vel damnū inferat heredi: ⁊ qđ ipſe non poteſt debet ipſe ſignificare dioceſano q pōt cogere: extra de teſtamētis. Johānes. Unde ⁊ ī decretis. 13. q. 2. c. q oblationes dicit. Qui oblationes defūctorū detinēt ⁊ eccleſijs tradere demorant: vt ī fideles ſūt ab eccleſia abijciēdi. Et quaſi egentiū necatores: nec credēdi iudiciū dei habēdi ſt. Et in alijs duobꝰ. c. ibidē dr̄. Ex qbus arguit. Jo. neapo. ī qđlibꝫ ꝙ peccāt mortalit tales executores ⁊ heredes multū differētes. Cuꝫ qꝛ nullꝰ dꝫ excōicari: niſi ꝓ mortali: hi āt mandātur excōicari: q̄uis nō ſint ipo fcō excōicati: niſi hoc eēt alicubi ꝑ cōſtitutiones ſynodales. Cū ēt qa notabile nocumentū inferūt aiabꝰ primoꝝ. Ūn ibi dicuntur necatores aīarum. ſ. ſubtrahēdo ſuffragium illud eis. Quarto q̄ritur vtrum pena appoſita a teſtatore poſſit exigi: ⁊ precipue in relictis ad pias cauſas? R. ꝙ pena poteſt apponi tripliciter: vno modo cum cōditione turpi adiecta puta legat conuētui mendicātium predium cum cōditione: ꝙ nō poſſit alienare: alias alienando perdat legatum. Conditio illa turpis eſt: qꝛ alienare īmobilia nō ſolum poſſūt ſed ⁊ debent mēdicantes: ⁊ ſic cōditio illa vt turpis abijcit: ⁊ legatum illi remanet ſine incurſione pene. ¶ Secundo modo cum deuolutione illius relicti ad alterum: puta legat. c. petro teſtator cū hoc ꝙ det. l. ex eis pauperibus. vel faciat celebrare tot officia: alias deuoluantur illa ad talem locum vel ꝑſonam. Talis non ſeruās conditionē incidit ī penam illam ⁊ perdit legatum. ¶ Tertio committet heredi: vt det centū pauperibus infra ānum: alias ſi infra ānum non dederit: teneat ⁊ alia centū dare pauperibꝰ. In quo caſu dicit Ber. ⁊ ab. ſi. eliciens hoc ex. c. Raynaldus extra de teſtis cū glo. ꝙ locus eſt pene: ⁊ exigi poteſt ſi pena afficiat p̄rimonium teſtantis. nam ⁊ ſi teſtator cum nō hēt iuriſditionem in heredē vel legatariū nō poſſit ei penam imponere: tamen bn̄ pōt adimere ſub nomine pene bona legata vel relicta eis: que pena etiam locū habebit in foro conſcientie cum naturaliter obligetur honoratꝰ: extra de teſtamentis. c. cum in officijs. q̄uis aliud ſit in alijs pēis: prout vult glo. ſingularis. 12. q. 2. fraternitas vbi dicit grego. ꝙ eccleſia res ſibi ablatas nō debet recipere cum augmento. i. cum pena q̄ ponit pro furto: puta ꝙ fur debeat reſtituere rem furatam in duplo. ſufficit enim vt habeat ſuū. Poteſt tamē vt dicit ibi glo. iudex ex officio applicare illi eccleſie etiam penam. vł intelligit de pena canonis quo ad iudiciuꝫ pēitentiale: in quo ſufficit iniungere vt reſtituat male ablatum ſolum non penā. Sꝫ in penis quas ponit teſtator: ſi nō fecerit heres vł legatarius hoc vł illud: poteſt pena exigi ſecundum doc.

Quis autem poſſit uel non poſſit facere teſtm̄.

Nō ſm gof. ꝙ qlibet pōt facere q nō ꝓhibetur. Prohibētur āt p̄mo qdeꝫ filiusfa. niſi de peculio caſtrenſi vel quaſi: extra đ ſepul. c. 13. li. 6. nec poteſt relinq̄re aliqd ꝓ aīa ſua ſine p̄ris aſſenſu: ꝓhibet ēt impubes. Itē ſeruus 13. q. 2. §. qđ de libero. Itē furioſus nō hn̄s lucidum iteruallum. Itē ꝓdigꝰ cui ē admīſtratio bonoꝝ interdicta. Item mutus qꝛ nil loqtur. Surdus qꝛ oīo nil audit: vt inſti. qbus non ē ꝑmiſ. fa. te. per totum. Secus āt pōt cū ſolēnitatibus que habētur. C. quibꝰ nō eſt ꝑmi. fa. te. l. hac cōſultiſſima. Item illi q ꝓprijs renunciauerūt ⁊ nihil hn̄t: vt ingreſſi monaſteriū: vt in autētico de monachis. l. illud. ⁊. 19. q. 3. c. qꝛ ingredientibus. Sed ſi quis filios hn̄s monaſteriū ingrediatur nullo cōdito teſtō ꝑmittitur ei diuidere cum filijs ⁊ inter eos: vt. 19. q. 3. ſi qua mulier. Poteſt ēt facere teſtamentū q̄cunq; ante ꝓfeſſionem: cū etiam ad ſeculum reuerti poſſit extra de regu. c. ſtatuimus. Heremite āt ſi non renunciauerūt ꝓprijs nec ſe alicui eccleſie tradiderunt vitā mutādo teſtari pn̄t: alias nō. 19. q. 3. §. econtra. paulus. Religioſus in epm ꝓmotus nullo mō poteſt facere teſtm̄ ſm tho. 2ª 2ᵉ. q. 185. qꝛ ſola diſpenſatio reꝝ eccleſiaꝝ ei cōmittitur: q̄ morte finitur: ex qua teſtm̄ īcipit valere. Si tn̄ ex conceſſione pape teſtm̄ faciat: n̄ intelligitur de ꝓprio facere teſtm̄: ſed apoſtolica auctoritate intellr āpliata poteſtas ſue diſpenſationis: vt poſſit valere poſt mortē. Qui autem ꝓhibet teſtare eū qui poteſt: ab eiꝰ ē hereditate repellendus. C. ſi quis aliquē. l. i. teſtā quoq; publicoꝝ ſeu manifeſtoꝝ vſurarioꝝum ſic decedētium ſunt irrita de quo hēs ſupra in 2ª ꝑte ti. i. c. 2.

Clerici ſeculares teſtamētū facere pn̄t ⁊ donare: ſed hoc modo.

Si hn̄t de p̄rimonialibꝰ vel de his q̄ ſibi aduenerūt aliūde: puta ex ſucceſſiōe vel donatione ꝑſone n̄ ītuitu eccl'ie vel de illis q̄ ipi ſibi ꝑ ſcripturā vel hꝰ artificiū acq̄ſierūt īdubitāt de his pn̄t facē teſtm̄ ⁊ ēt donare. 12. q. 3. c. i. ⁊ extra đ teſti. c. qꝛ nos. Et hoc hꝫ locū ēt ſi cl'icus ſit ī ꝑtāte p̄ris vel aui ꝯſtitutꝰ. C. de epi. ⁊ cle. auctētico: lꝫ ī alijs ꝑſōis ſecꝰ ſit q̄. ſ. ſt ī ꝑtāte parentū. De rebꝰ āt eccl'ie mobilibus vł īmobilibꝰ cl'icꝰ teſtari nō pōt. Sed pōt de mobilibꝰ ⁊ fructibꝰ ꝑceptis ī egritudine cōſtitutꝰ: dū tn̄ ſit cōpos mētis: cōferre paupibꝰ ⁊ locis ꝛligioſis ⁊ his q ſibi honeſte ſeruierunt: vt extra. eo. c. relatum. ¶ De conſuetudine tamen alibi clerici teſtantur de fructibus ⁊ rebus mobilibus eccleſie acquiſitis: tamen de iure contra eſt: vt in dicto. c. Teſtes autem in teſtamento regulr requi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rũt.7.vt inſti.eo.§.ſi. Hoc tñ fallit:q2 qñq3 valet ſine teſte:vt ſi miles ĩ bello ſcribat ⁊ moriat̃.C.ð mili.te.l.milites. Qñq3 ſuffic̃ vn⁹:vt ſi fiat coꝛam ĩ patoꝛe.C.e.l.oĩu3. Qñq3 duo vt ĩt̃ filios.C.e.l.hac ꝯſultiſſia.vel ſi in territoꝛio teſtet̃ miles.ff.ð mili. te.l.lucius. Siĩiter in his que ad pias cãs legant̃: extra eo.cũ eſſes.⁊.c.relatum. Quãdoq3 tres vel quatuoꝛ:vt ĩ ſpeciali ꝓuilegio .C.eo.l.ſine ſpecia li. Quãdoq3 qnq3:vt in teſtõ ruſtici.C.e.l.ſi. Qñ q3 etia3 octo requirũtur:vt qñ teſtatoꝛ vult face re ⁊ neſcit l̃ras:vt in.d.l.hac conſultiſſima. Et nota ꝙ ſi teſtatoꝛ nõ vult ꝙ teſtes ſciant tenoꝛẽ ſui teſti poteſt facere teſtm̃:qð dicitur in ſcriptis ideſt ꝙ ipſe ꝑmo teſtm̃ conſcribat vel etiam con ſcribi faciat:⁊ poſtea carthã clauſã repꝛeſẽtet te ſtibus dicens hoc eſt teſtm̃ meum:rogo vt ſigil letis ⁊ ſubſcribaris vos.C.e.l.hac conſultiſſima. Sed tñ per hũc modũ facere teſtm̃ non eſt tutũ q2 multas obſeruãtias requirit:que frequẽter cũ non ſeruentur opoꝛtet ꝙ non valeat teſtm̃. Et iõ melius eſt ꝙ fiat ſine ſcriptis.ſ.qñ ſcribitur ꝑ no tarium tñ. Itẽ nota ꝙ cum qs ſanus vel infir mus q eſt ſane mentis vltimo diſponit de bonis ſuis:de quibus poteſt diſponere per ſimplicẽ ſcri pturam:vel ꝑ verba ſolum nõ violẽtatus vel cir cũuentus:ſed libere ſine notario ⁊ teſtib⁹ debitis ſtandum eſt ei⁹ tali diſpoſitiõi in foꝛo cõſcientie. Et heredes qbus hoc cõſtat certitudinalit̃ tenẽ tur ad obſeruãdũ illud:ẽt ſi pri⁹ per ſolẽne teſtm̃ aliter diſpoſuerat. Executoꝛes etiam tenẽtur ad hoc ſi certi ſĩt de vltima voluntate inquãtu3 pñt. Unde Grego.i3.q.z. Ultima voluntas mõis oĩ bus conſeruet̃:vbi dicit glo.ꝙ intelligitur cũ vo luntas eſt rõnabilis. Nam ſi moꝛiens vellet ex heredare filiũ ſine cauſa:hec voluntas nõ eſt ſer uanda. In foꝛo tñ cãrum:vbi proceditur ſm al legata ⁊ ꝓbata:niſi ſint ſufficientes ꝓbationes ꝑ teſtes ⁊ hi⁹:ſtabitur teſtõ ſolẽniter facto:⁊ ſi nul lum fecit:iudicabitur vt inteſtatus.

De donationibus. c.4.

Uelia dõatio cã moꝛtis habet ſimilitudinẽ ad teſtm̃ vel lega tum:ideo nunc de hu⁹ donatione cã moꝛt s agẽ dum eſt:⁊ poſtea de donatione inter viuos que conuenit in noĩe:etiam hab3 in aliquo ſimilitu dinem ad donationẽ cauſa moꝛtis. Donatio cã moꝛtis eſt:cum quis magis vult ſe habere q̃3 eũ cui donat q̃3 heredem ſuum:vt.ff. de dona .cau. moꝛ.l.i.⁊ inſti.de dona.§.z. Differunt tamen in q buſdam. Primo q2 legatum ſemper tradit̃ ab herede. Sed donatio cauſa moꝛtis quãdoq3 ab herede quandoq3 a teſtatoꝛe. Item ſi quis accu ſat teſtm̃ vt falſum amittit legatum:ſed non do nationẽ cauſa moꝛtis:alias ſi ex aliqua cauſa re ſcindatur teſtm̃ ⁊ donatio cã moꝛtis:vt. ff.e.l. ſi quis mo.⁊.l.ſi debitoꝛ. Reuocatur donatio cau ſa moꝛtis ſi donantem peniteat:vel ſi liberatus eſt de periculo in quo erat:vel ſi deſinat cõditio ſub qua donatio facta fuit.ff.ſi certu3 pe.l.nõ oĩs. Item ſi donatarius ꝑus decedat q̃3 donatoꝛ.ff.e l.ſi filio.⁊.l.i.⁊ ſi. Dõatio.ſ.inter viuos quid ſit? R.ſecundum hoſti. Eſt rei licite nullo iure cogẽ te mera liberalitate facta collatio. Quis põt do nare? R.dõare poteſt paterſa.⁊ dominus rei:nõ ergo ſeruus:non filiuſfa.ff.e.l.filias. Item nõ mi noꝛ.25.ãnis.C.ſi maioꝛ fac.ali.ra.l.ſi.⁊ multo mi nus pupillus q alienare nil poteſt ſine tutoꝛis au ctoꝛitate.ff.de acqui.re.do.l.pupillis. Itẽ ñ mo nachus vel conuerſus.54.di.abbati. Item non poteſt donare qui non eſt compos mentis:vt fu rioſus nec pꝛodigus.ff.de cur.fur.l.iulianus. S3 nec is cui alienatio per lege3 interdicta eſt:vt q2 cõmiſit crimẽ leſe maieſtatis.C.ad.l.iuli.ma.l.ſi. vel hereticus:vt.C.de hereticis.l.maniche⁹. Itẽ nec cõdẽnatus de publico crimine:l3 ante ſnĩam donare poſſet.ff.e.l.poſt cõtractũ.⁊.l.donatiões. §.ſi. Cui poſſit donari? R. ſ3 hoſ. cuilibet niſi ꝑ legẽ ꝓhibeat̃:⁊ qdẽ ſiue ſit pñs ſiũ abſẽs not⁹ vel ignotus. Itẽ priſami.⁊ filioſa.dico extraneo. nam filioſa.ſuo non valet facta donatio:niſi poſt emancipationẽ.C.e.l.ſiue. Item nec inter virum ⁊ vxoꝛẽ valet niſi poſt moꝛtẽ:vt dr̃.j.§.6.7.⁊.8. Item nec miles poteſt donare meretrici. C. de dona.inte vi.⁊ vxo.l.ſi ancillam.imo etiã quili bet ꝓhibet̃ donare meretrici:86.di.c. Qui vẽato rib⁹. Si tñ donaui:repetere nõ poſſũ:vt.j.notat̃ de dã.ſiue dona.adulatoꝛib⁹. Donatio multis ð cãis reuocari poteſt:ꝓcipue modis illis qb⁹ liber tus ſit ſeru⁹:vide ſupra ĩ ti.de oñis. Utrum dõa tio facta ſub cõditiõe ſit idẽ qð facta ſub modo? R.non.nam illa que ſit ſub cõditione:puta ſi ta le quid ſit vel fiat ſtatim tenet:ſed nõ extante il lo poteſt reuocari.C.de dona.ſub modo.l.i.⁊.z. Et idem dicendum de venditionib⁹ ⁊ huiuſmõi contractibus. An cõiuges ſibi inuicẽ donare poſ ſint? R. non.nec valet donatio:quin potius ꝓhi bita eſt tam de iure canonico q̃3 ciuili:extra eo. donatio.⁊.ff.eo.l.i.niſi in certis caſibus. Huiuſ modi autem pꝛohibitionis ſunt quatuoꝛ cauſe. Prima eſt ne propter amoꝛem alteri coniu gum non temperando donationib⁹ faciliter ex poliaretur: vt.ff.e.l.i. 2° ne melioꝛ in pauperta tem incideret:⁊ deterioꝛ ditioꝛ fieret.ff. e.l.3. 3° ne foꝛte coniuges intenti ad acquirendum ſibi per donationes non eſſent ſtudioſi liberos habendi vel educandi.ff.e.l.z. 4° ne amoꝛ ho neſtus ⁊ debiti exhibitio:que debet eſſe inter cõ iuges:pꝛecio conciliari viderentur.ff.eo.l.3. Et ſic inter eos donatio non valet:ẽt ſi fiat per inter poſitam pſonã:vt.ff.eo.l. ſi ſponſus.§.generalit̃. nec valet inter eos remiſſio alicuius debiti aut aſſignatio alicuius debitoꝛiſ quia hec omnia do nationes ſunt. Sunt tamen caſus in quibus do natio ĩter coniuges valet. Et primo quidem ſi is qui donauit permãſit in eadem volũtate vſq3 ad

mortem. Naʒ huiuſmodi donatio morte dona/
toris conualeſcit:extra eo.donatio. Item valet
donatio ſi alter inde nõ ſit paupior:licet alter ſi/
at ditior ut ſi marit⁹ heres ab aliquo īſtitutus ñ
adeat:vt vxori ſubſtitute locum faciat. Iteʒ ecõ
tra valet ſi alter non ſit ditior: licʒ alius fiat in/
de pauperior:vt ſi vir donauit vxori ad emen/
dum vnguenta ꝛ hi⁹:vt dicto.c.donatio.ꝛ.ff.e.l.
cum hoc ſtatus. Quib⁹ modiſ donatio facta i/
ter viꝛ ꝛ vxoreʒ reuocetur? R.reuocatur expſſe
per pñiam.ff.e.l.cum hoc ſtatus.§.i. Itē reuoca
tur ſi res donata per donatorem alienetur:vt.C.
e.l.ſi maritus. Itē ſi premoriatur ille qui dona/
tionem accepit:extra.e.donatio. Itē ſi diuortiuʒ
fiat:vt dicta.l.cum hoc ſtatus.§.ſi diuortiū. Itē
cum ſocer nūcium diuortij mittit nurui cui dõa
uerat:vt in.ea.l.cū hoc ſtat⁹.§.ſi ſocer. Pater ꝛ fi
lius qui eſt in eius ptāte ſibi donare non poſſūt:
eo ꝙ pater ꝛ filius quaſi vna ſunt perſona.C.de
impu.ꝛ ali.ſubſti.l.ſi. Fallit tñ in dote ꝛ in dona/
tione propter nuptias:quā pater filio ꝛ filie põt
donare. Item fallit cum filiofami.eunti in caſtra
pr̄ donat īmobilia. Item valet ſi pr̄ r̄mittat filio
vſufructū quē habet in rebus illius aduenticijs.
Item valet ſi fiat ob alimenta.hec Hoſti. Utruʒ
ſacerdos parochialis ꝛ alij clerici ſiue prelati poſ
ſint donare? R. ꝗ̄tum eſt de patrimonialib⁹ vel
de ſuis ꝓprijs:vt que per aliquam hereditatem
vel alio modo intuitu perſone acquiſierint:dõa/
re poſſunt:extra đ ſucceſ.ab inteſtato.c.i. Sed ꝛ
de fructibus beneficiorum ſuoꝝ donare poſſūt
quedam modica ſm eorum ſtatum:ſed tñ tenē
tur ꝛ debent donare perſonis pauperib⁹ ꝛ hone/
ſtis:qꝛ quodā modo bona clericorū ſunt paupe
rum:at perſonis inhoneſtis non licet:vt ſupra in
ʒ.§.dictum ē. Utrum ꝑlati eccleſiarū donare poſ
ſint? R.dicendū ꝙ poſſunt quedam modica.12.
q.2.terrulas,conſiderata tñ rei donate quātitate
ꝛ loci conſuetudine:ex̄ de dona.c.certum.

De ſepulturis. c.5.

De ſepulturiſ. Notā

ꝙ quilibet ē liber ad eligēdū ſibi ſepul/
turam apud quēcunqꝫ locum qui habeat ius ſe/
peliēdi:ꝛ hoc p⁹.14.annū completuʒ ſiue maſcul⁹
ſiue femina etiam contra voluntatem parentum.
Unde gratianus:vbi quiſqꝫ tumulandus ſit:ī uo
luntate eius conſiſtit.13.q.2.§.2. Excipiūt religi/
oſi qui ſibi non poſſunt eligere ſepulturam: ſed ī
monaſterijs ꝛ eccleſijs ſuis ſepeliūt:niſi quando
moriuntur eſſent adeo remoti a monaſterijs ſui
ordinis: ꝙ non poſſent commode deportari ad
illa:quia tunc poſſent eligere:extra eo.religioſi li.
vi. Impuberes vero nõ poſſunt ſibi eligere ſepul
turam:ſed parentes eorum poſſunt eos ſepelire
vbi voluerint:ſi conſuetudo terre hoc habeat:ali
as non. Item ſi quis elegiſſet ſepulturam ī alqua
eccľia ex hoc ꝙ inductus fuerit ad hoc ad iuran
dum vel vouendum:vel alias promittendum ꝑ
quencūqꝫ clericum vel religioſū de eligendo ibi
ſepulturam :vel electam nõ mutando:tal ñ põt
ibi ſepeliri:ſʒ ibi ſepeliet̄ vbi alias fuiſſʒ ſepeliēd⁹
ſi non elegiſſet ſepulturaʒ:ꝛ inducētes illo modo
ſūt ipo facto excõicari. Sed de excõicatione hēs
.ſ.j.an.ti.de excõica.ꝛ qūo teneantur ꝑdicti cor
pus reſtituere ſi fuerint requiſiti ibi hēs. Si quiſ tñ
ex ꝓpo motu vouet vel iurat alicubi eligere ſe/
pulturam:ſm hoſti.tenet̄ ſeruare:niſi poſtea fact⁹
eēt religioſus:vel niſi loc⁹ ille quaſi eēt diſſipat⁹
ar.extra de reli.do.c.inter. Itē poteſt qs eligere
ſepulturā:dimiſſa antiqua:et in loco minus reli/
gioſo:extra eo.cū quis.li.6. Itē ſi quis mandaret
corpus ſuū non ſepeliri:qđ ꝛ fecit Marcellinus
papa in deteſtationē idolatrie cõmiſſe:non ē im
plendū: vt nõ di.21.nūc āt in glo. Si ꝓpus ſacer/
dos corpus eius q alibi elegit ſepulturā violent̄
rapuerit ſm hoſti.amittit ius qđ in eo mortuario
hʒ:ꝛ oſſa eoꝝ reſtituet:extra eo.c.cū liberis. Idē
ſi aliquis cõuentus totus vel maior pars ei⁹ hoc
fecerit:ſecus crederē ſi minor ps vel ſolus ꝑlat⁹
hoc feciſſet. Itē ſi quis alias recepit ad ſepulturā
alienū in caſu nõ cõceſſo tenetur ad reſtitutionē
corporis:ſi petatur. Tenetur ēt reſtituere qcquid
occaſione eius percepit vel percipi potuit: extra
eo.fraternitatē.in ſi.ꝛ.c.ex pte.

De eo aūt qui decedit

nulla electa ſepultura vbi debeat ſepeliri. Nota
ſm io.an.ſuper.c.aſarum de ſepul.li.6.talis debʒ
ſepeliri in ſepulchro parentū ſuoꝝ exēplo ꝑriar/
charꝝ.13.q.2.ebron. Extra eo.nos īſtituta.ꝛ.c.frni
tatē.vľ ī parochiali eccleſia ſi conſuetudo ſit. Et
ſi talis ſit alienigena vľ viator debet ſepeliri apđ
eccleſiā in cui⁹ ꝑochia mortu⁹ ē.13.q.i.eccľias.vel
ī eccleſia cathedrali ſi ſit ꝯſuetudo.16.q.i.c.i. Cle
rici quoqꝫ ſi nõ eligunt ſepulturā:ſepeliēdi ſūt in
eccleſia vbi ſūt clerici. Itē qui hʒ domiciliū in ci
uitate vel caſtro:ſʒ qñ ad villā ruralē ſe trāſfert
cā recreationis:vel vt ruralia exerceat: ꝛ nõ elec
ta ſepultura morit̄:non dʒ ſepeliri in eccleſia dcē
ville:ſed in ſua ꝑochiali:vel potius in ea ī q ma/
iorum ſuoꝝ ab antiquo extitit ſepultura: dūmõ
abſqꝫ ꝑiculo ad ipam valeat deportari. Mulier
q plures viros habuit ſi nõ eligit ſepulturā eſt cū
viro vltimo cuius domiciliū ꝛ honorem retinet
tumulanda:extra eo.c.is qui.li.6.

Ius ſepulture ē quod

cõpetit eccleſie ad ſepeliendū aliquos in cimite
rio ſuo ꝛ ꝑuenit ex aſſignatione põtificat⁹ vel põ
tificis:ar.13.q.i.eccleſias. Cõpetit āt generaliter
eccleſijs ꝑochialibus ꝛ ēt alijs quibus a iure vel
a priuilegijs cõceſſū eſt:nõ autem alijs. Et dicit
Inno.ꝙ cimiteriū vel qcūqꝫ ſepulture debēt eē
circa eccleſiam.17.q.4.ſicut. Poteſt tñ cimiteri
um aliquantulum eē remotum ab eccleſia:non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tñ credimus ꝙ alicui loco ēt religioſo hoſpitali
⁊ huiuſmodi poſſit accidere ſepultura niſi habe
at eccliam. Itē i vno cimiterio multe ecclie pñt
habere ius ſepeliendi ibi parochianos ſuos. Itē
nota ꝙ pactū quod fit cū rectore parochialis ec
clie de nō recipiēdo aliquos vł certos parochia
nos eius ad ſepulturā ſeruari dꝫ ēt ab his quibuſ
a ſede aplica ſepultura libera ē cōceſſa:⁊ illi apō
eos elegerint ſepeliri:ex̄ de pac.c.pactū.li.6.Ex/
penſas aūt funeris tenet̄ heres facere. Itē ſi muli
er hēat dotē:de ipſa dote debent̄ fieri:ſi non hēt
ad maritū pertinet.ff.de reli.⁊ ſumpt.fu.l.i. Pro
ſepultura aūt nō licet exigē pecuniam vł exactā
ꝑſoluere:qꝛ ſimoniacū:de quo hēs ſupra i ſecun
da parte ti.c.i.Et ibi etiam hēs quomō multipli
citer dr̄ ſepultura.

De ſepultura quo ad

canonicam portionē. Nota ꝙ quādo quis eligit
ſepulturam alibi q̄ȝ in ſua parochia:de omnibus
que loco illi vbi eligit ſepulturā dimittit: dꝫ ſua
parochialis ecclia hr̄e canonicaꝫ portionē de iu
re cōmuni. Hec autē canonica portio varia ē ſm
cōſuetudines. Alicubi enim ē medietas: alicubi
tertia:alicubi quarta: ⁊ idē cōſuetudini ē ſtandū
extra eo.c.certificari. Et ſi cōſuetudo nō appare/
at:dicit hoſti.ſtandum ē conſuetudini eccliarum
vicinarum:⁊ ſi illa eſt varia ſm goffr.debet̄ q̄r/
ta. In hac enim magis iura cōcordare videtur.
extra.e.c.in noſtra. Si autē eēt conſuetudo ꝙ ni
hil det̄. Credit Rai:ꝙ nō valeat: qꝛ ē contra rō/
nē ⁊ naturalē equitatē.extra eo.c.nos inſtituta.⁊
.c.relatum.tñ ſm hoſti hec conſuetudo poſſꝫ pre
ſcribi:ſi titulus ꝓbaretur. Et quando quis dimiſ
ſa ecclia illa vbi ſui maiores ⁊ ꝑdeceſſores ſoliti
erant ab antiquo ſepeliri eligit alibi ſepulturaꝫ:
nō debetur canonica portio ecclie dimiſſe:ſꝫ illi
in qua conſueuit audire diuina ⁊ recipere ibi ſa/
cramēta.extra eo.c.cuꝫ quis li.6 Et ſi quis i vna
ecclia conſueuit audire diuina: ⁊ in alia recipere
ſacramēta:debet̄ canonica portio:vbi cōſueuit
recipere ſacramēta:extra eo.c.i.li. 6. Si aūt rex
dux vł alter ꝑ anni circulum audit diuina ⁊ pci/
pit ſacramēta i diuerſis ecclijs quaſi hñs duo vł
plura domicilia i quibus ſe pariter collocat: eli/
git ſepulturam in alia ecclia:tunc canonicam por
tionē diuidēt inter ſe ecclie ille domiciliorum il/
lius.extra eo.c.cum quis libro ſexto. Quomo
do autē debeatur canonica portio a mēdicātib⁹
de obuētiōib⁹ ex ſepulturis electis apud eos īfra
dicetur.

Canonica portio.

ſm Francis. de cab. poſt
Pat. duplex ē:vna epał: quā recipit eps ꝓ iure
epali ꝓpter cōmunionē quam hēt cum ecclijs ſu
is.extra de teſtamētis.c.requiſiſti. ⁊ hāc dꝫ hēre
de omnibus relictis factis ecclijs cōſtitutis i ſua
dioceſi:ſꝫ ſi ſūt extra dioceſim nihil hēt:alias ec
clia ſoluēt duas portiōes. Alia ē canonica paro/
chiał que debet̄ ecclie parochiali de relictis fac/
tis illi ecclie:vbi ſepelit̄ parochianus eius. Et de
bet̄ hec de relictis factis ecclie ſepulture:nō autē
de relictis factis alijs ecclijs eo. ti.c.i. Et de hac
quarta q̄ dat̄ ecclie parochiali detrahit̄ ab epo
ꝑ ſe quarta illius quarte:⁊ nō ſolum de legatis fa
ctis ſimplr̄: ſꝫ ēt de legatis factis ꝓ fabrica vł ad
cultum diuinu a fratribus: aut eps nullam q̄rtaꝫ
detrahit ſm Fede.qḋ allegat Lab. In aliquib⁹
tñ locis eps eſt parochialis omnium:vt neapoł.
⁊ tunc vt parochialis recipiet quartā a fratrib⁹.

De canonica portiōe

de qb⁹.ſ.reb⁹ debeat dari: Dicit Rai. ꝙ nō tātū
de oblatiōibus cereis ⁊ hi⁹:que ecclia i q̄ corpuſ
ſepelit̄ recipiet i die funeris:ſꝫ ēt de alijs q̄ defun
ctus illi eccleſie vbi ſepelit̄ ꝓ aīa ſua reliquit.ex̄
eo.in nr̄a. Cui cōcordat hoſt. Et addit qḋ itelligē
duꝫ ē hoc de his que relinquūt̄ occaſiōe ecclie
vł loci:ſecus ſi intuitu ꝑſone q̄ȝuis eccliaſtice:dū
tñ i fraudem non fiat. Itē dicit hoc itelligenduꝫ
eē tam de imobilibus q̄ȝ de mobilibus. Excipiū
tur tñ ornamēta eccleſie ⁊ pecunia ꝓ eis data vł
ꝓ fabrica āniuerſario.30.ſeptimo:⁊ alia ad ꝑpe/
tuū diuinum cultum legata:de q̄bus omnibus ca/
nonica portio nō debet deduci niſi fuerit factuꝫ
in fraudem:vt eps:ſi eſt ꝯſuetudo ꝙ eps recipiat
iſtam canonicam portionē: vł ecclia parochiał
fraudaret̄:extra de teſtamentis.c.fi. Inſuper de
his que teſtator ſiue moriens reliquit quibuſcū
q̄ȝ alijs ꝑſonis vel ecclijs vł i cōmuni:vt paupe/
ribus nullam portionē hēbit parochialis ecclia:
vt dicit Inno.ex̄ eo.c.relatum. Nā canonica por
tio nō eſt preſtanda niſi ab ecclijs vbi quis ſepe
litur:vel ad quē tranſit ſe cōuertendo:vł alio mō
cōcor.hoſtiē. Et nota ſm Inno.ab iſta canonica
portione danda eccleſijs parochialibus nō ſunt
de iure exempta mōaſteria ⁊ alia loca q̄ alias ſūt
exempta.extra eo. in noſtra.⁊ de teſtamentis. c.
requiſiti.ſꝫ ex ꝑuilegio aliq ſūt i hoc exēpti: vt pꝫ
infra. Itē nota ſꝫ hoſt.licet petitio canonice por
tiōis ꝑtineat ad parochialē ſacerdotem: tñ ſi ipe
eſt negligēs in petēdo:eps poterit petē ꝓ illo.ex̄
de ſuc.c.fi. De quibuſdā de qb⁹ poſſet eē dubi
um:vtrū dari debeat portio canonica. Et pmo ḋ
igreſſo religionē q morit̄ tempore nouitiat⁹: de
q̄ dicit goff.ꝙ canonica portio n̄ debet̄ priori ec
clie de obuentionib⁹ ex morte ei⁹. Quāuis.n. exi
re potuerit:nō tñ exiuit:ſꝫ i religione deceſſit:⁊ h̄
ſufficit ad retentionē quarte.ex̄ eo.de his. Si aūt
aliquis eligit ſepulturā apud aliquam religioneꝫ
poſtea intrat i ipſam ⁊ decedit. Si tranſit ad reli
gionē i infirmitate:tenet̄ locus ille religiōis ad ca
nonicā portionē ecclie ꝑori illius. Sꝫ ſi trāſit in
ſanitate vł ēt in infirmitate de qua non moritur:
nō tenet̄:ex̄ eo.de his. Rai.⁊ hoſti. Ex hoc auteꝫ
ꝙ quis recipiat̄ i confrem alicuius loci religioſi
retentis ſibi tamē bōis ſuis eligendo apud illum
ſepulturā:nō liberabit̄ a canonica portione:ſicut

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nec liberatur etiam ab epiſcopali iuriſditione ēt ſi ipſi religioſi ſint exempti: ex̄ de priuil. c. cum ⁊ plantare. Hoſt. ⁊ hoſti. De leproſis autem itrā⸗tibus domos leproſoꝝ ⁊ morientibus: vtrū de beat dari canonica portio ꝑori coꝝ eccl'ie: dicit guil. in hoc standū eſſe ꝯſuetudini. d̄ iure tamē eos non teneri. Si aūt infirmus de ſua parochia faciat ad aliam ſe deferri ⁊ ibi moriat̄: dabit̄ ca⸗nonica portio ꝑori eccl'ie: ex̄ eo. de his.

Cum defūctus eccleſie

ſue relinquit. x. eccleſie aūt alteri ubi eligit ſepulturam relinqt mille: Dicit. Ray. q̄ ſi defūctus legauit illa. x. hoc modo q̄ eccl'ia eſſet illis ꝯtenta pro canonica ſua: ⁊ ſacerdos ſciuit cōditōēz ⁊ recepit legatum: uidet̄ renūtiaſſe iuri ſuo: ⁊ iō non poſſit plus petere aliquā portionē. Sed ſi defūctus abſolute religt: ⁊ ſacerdos abſolute recepit poterit nihilomin' de ceteris portōem ſibi uendicare: extra de teſtamētis. c. officij. vl' ſaltim poſſit agere ad ſupplemētum cōputatis illis. x. ſicut filius cōſtitutus i minori pte q̄ȝ legitima pōt ager̄ ad ſupplemētum. C. de ioffi. teſt. l. ſi qn̄ ⁊ extra d̄ emp. ⁊ ven. c. cum dilecti. Si qs eligit ſepulturā in ꝓpria eccl'ia ei nihil legās: cū tn̄ alijs eccleſijs multa leget. Dicit Ray. q̄ ſi eſt ꝯſuetudo q̄ eligentes ſepulturam ei aliqd legēt: ſemp poſſit illō illa eccl'ia petere ab heredibus: non iure actiōis nec deferendo ſepulturam: ſȝ implorādo auxilium ſupioris: extra de ſimo. c. ad applicam. Sȝ ſi non eſt cōſuetudo nihil pōt petere: ſed ſolis funeralibus debet eſſe cōtētus: Nam tenet̄ ex officio ipſum ſepelire. Poſſet quoqȝ in hoc caſu implorare auxiliū iudicis aduerſus heredes ſi deprehendat̄ dolus teſtatoris vl' heredū. Similit̄ aduerſus rectores aliarū ſi ipi in dolo deprehendāt̄. Itē in illis regionibus vbi de omnib' mobilib' que poteſt defunctus i teſtamēto relinquere ſeu legare: eccl'ia exigit tertiam partē: ⁊ morienti iūgit ſacerdos q̄ reuelet omnia mobilia ſua: ſicut dr̄ fieri i britania minori. Credit guil. q̄ hec conſuetudo nō debet preiudicare iuri cōmuni: niſi ſit legitime preſcripta ⁊ ꝯtradictorio iudicio obtenta vl' auctoritate ſedis aplice confirmata. Nec ſufficit ꝯſtitutio epiſcopoꝝ illi' loci: niſi adſit ꝯſenſus ſubditoꝝ quos tangit: nec tenet̄ illi ꝓcepto morictis obedire.

De canonica portiōe

ratione ſepulture quomō teneant̄ ad eam ꝑdicatores ⁊ minores: Nota i cle. dudū de ſepul. vbi īter cetera ſic dr̄. Cōſtituimus ⁊ ordinam' vt ꝑdictoꝝ fr̄es ordinū de obuētiōibus omnib' tam de funeralib' q̄ȝ de qbuſcūqȝ: ⁊ quōcūqȝ relictis diſtīcte vl' indiſtīcte ad quoſcūqȝ īcertos determīatos vſus: de quib' ēt quarta ſeu canōica portio dari ſiue exigi nō conſueuit: vl' non debet de iure: necnō datis ⁊ qualitercūqȝ donatis in morte ſeu articulo mortis aut infirmitate donantis ſeu dantis de q̄ d̄ceſſit quomōcūqȝ directe vl' indirecte fratribus ipis vel alijs ꝓ eiſdez quartam partem quā auctoritate apoſtolica taxamus: ⁊ limitamus: parochialib' ſacerdotibus ⁊ eorūn rectorib' ſeu curatis largiri itegre teneant̄: facturi ⁊ curaturi: ne quod i morte ab īfirmis huiuſmōi dandū fratrib' ipis exiſtimet: i eorūdem dantiū ſeu donantiū ſanitate ſibi dari vl' donari ꝓcurēt: i quib' ꝑ ipſos vitandis coꝝ ītēdim' cōſcientias onerare. Et paulopoſt. vltra portionē aūt hr̄' nil gē ſupradicti. Et paulopoſt cōſuetudies ꝯuētiones ſtatuta pacta i quātū ſunt ꝓmiſſis vl' alicui ꝓmiſſorum ꝯria penitus reuocam'. Nota fm Fran. de çab. ſuper iſta cle. Prio q̄ ius ſepulture nō compeſit eccl'ijs nō parochialib': niſi ſpecialiter eis cōcedat̄: ſicut hic cōcedit̄ fr̄ib' ꝑdicatorib' ⁊ minoribus: vt in iſta cle. paulo ſupra. 2° nota q̄ cū querit̄ vtrū dicti fratres poſſint ꝓceſſionaliter cū cruce ingredi parochiam inuito rectore ad ſuſcipiendum funus eius qui elegit apud eos ſepeliri? Pe. de ancha. tenet q̄ ſic: q2 h̄ ꝓmittit̄ fr̄ibus liberam ſepulturam habē: ⁊ vno ꝓmiſſo permittunt̄ ꝑparatoria neceſſaria de offi. dele. c. preterea. Sed Fran. de çab. dicit q̄ cōtrarium obſeruatur: q2 nō leuat̄ funus niſi iubēte ſacerdote parochiali: ⁊ hoc tutius ne det̄ materia rixe. Sȝ quod dicit Fran. alicubi nō ſeruatur. Nota tertio q̄ quo ad fratres de quibus hic canonica portio limitata eſt ad quartaȝ. Et ab hac taxatiōe ſm Lau. ⁊ çen. non licet recedi cū ſit papalis: di. 19. i memoriam. In alijs autēȝ caſib' quanta ſit hec canonica ſtatur cōſuetudini vt in. c. certificari de ſepul. Nota q̄rto q̄ ſi nō relinquat̄ aliquid fr̄ib' ꝑdictis ab eo q apud eos eligit ſepulturam: ſȝ frater aliqs ex eis dat̄ executor ad certam ſummā diſtribuēdā arbitrio ſuo: ⁊ ipſe diſtribuit i fratres glo. Io. an. ſuper verbo oīb' obuētionib' refert quandā declaratoriam emanaſſe a Bonif. 8. de qua ipa glo. mētionē facit: q̄ canonica debet̄ eidē: dicit glo. Qn̄ decedēs nihil relinquit fratrib' ſȝ mandat executoribus: vt ipis fratrib' det aliquid vl' ꝑmittat: q̄ q̄rta debet̄: qō ēt tenet Fran. de çab. ⁊ Pau. q etiā dicit locū hr̄e h̄ nō tm̄ de relictis ad determīatos vſus ſiue īdetermīatos: ⁊ h̄ ſiue ſit vſus ſacer: vt ꝓ cōſtruēdo capellam: ſiue nō ſacer: vt ꝓ victu. 5° nota ſup v̄bo funeralib' q̄ dicant̄ funeralia: ⁊ dicit glo. ibi q̄ declarauerat bn̄dictus ī ſua decretali ſiter cunctas. Illa eē q̄ cū funere deferunt̄: ſtatuēs ibi de candel' q̄ dant̄ ad manus q̄rtam non deberi. Sȝ q2 reuocata ē illa cōſtitutio: puto etiā ex illis candel' deberi: ⁊ licet h̄ ſit rigoroſū: h̄ tn̄ vult lr̄a iſta ⁊ v̄bū omib'. Puto ēt teneri eos de his q̄ legant̄ ꝓ miſſis dicēdis. Franciſcus vō de çab. poſt Pau. ⁊ Lau. dicit funeralia eē bōa: que obueniūt eccl'ie rōne funeris ſiue ante corp' conditū i terra ſiue poſt. Et de his debet̄ canonica. 6° querit Fran. q̄ntū duret̄ funeralia: an ſ. dum

corꝑꝰ tradit̄ ſepulture vł ꝑ totā illam diē vł per
ſeptimā: vł. 20. vł. 30. diē vł āniuerſariū. Recitat
ſup h̄ diuerſas opiniões ⁊ ñ clare ſoluit. In ſepti
ma tñ q̄öne vbi q̄rit q̄d de anniuerſario. 20. vel
30. recitat Paulū dicētē de his omibꝰ deberi q̄ð
aſſerit ſibi placē: ⁊ ſubdit. Cõſuetudo tñ nõ habꝫ
ꝙ deb̄ canonica: niſi de his. q̄ cū funere deferūt̄
vł q̄ offerūt̄ dū funus ē ī eccl̄ia. Dicit ēt Fran. pꝰ
Lau. ꝙ ſi cū funere ducūt̄ equi cū armis de his
deberi q̄rta. ¶ Nõ ſeptīo ſm glo. ꝙ cū hec ꝯſti-
tutio ſit iuris veteris correctoria ⁊ ſit reſtrigen-
da. ex̄ de re. iu. Que a iure. ad alios q̄ꝫ ad mīores
⁊ ꝑdicatores nõ ē extendenda. Refert tñ Franc.
de ꝫab. Jo. an. ī apoſtilla. d. ꝙ clemēs. v. prꝛoroga
uit eam ad hēmitas. Jo. 22. ad carmelitas: vñ ſi
q̄s eligēt ſepulturā apud ſorores ordinis mino
rum vł ꝑdicatoꝝ: cū hec cõſtitutio ſit reſtringen
da nõ hēt locum in eis ſm Fran. de ꝫab. ¶ Nõ
8° ꝙ ſi teſtator legatum ſoluit ī vita: nihilominꝰ
deb̄r quarta: q2 videt̄ ſoluere vt legatū ſm glo.
Pau. ⁊ Fran. ¶ Nõ 9°. ꝙ ſi defunctꝰ petierit cū
habitu dictoꝝ fratꝝ ſepeliri: nihilominꝰ q̄rta de-
bebit̄ ſm glo. Pau. ⁊ Fran. Nam ⁊ ſi ad eoꝝ re
ligionē trāſierit ī egritudine de q̄ decederet debe
tur q̄rta. ¶ Nõ. 10° ꝙ ſi defunctꝰ mandauit aliq̄
dari ſingul' fratribꝰ ad eoꝝ cõmoditatē: puta em
ptionē libroꝝ vł veſtium de hiꝰ ēt debetur quar
ta ſm glo. Pau. ⁊ Jo. de li. ⁊ Fran. q2 negari non
pōt quin illud ſit relictum mōaſterio: cū nõ poſ-
ſit religioſus cape. 12. q. i. non dicatis. Itē ſi defū-
ctus religt alicui ꝙ ī eccl̄ia fratꝝ faciat ꝯſtrui ca-
pellā ⁊ emat illi ornamēta: nihilominꝰ ēt debet̄
q̄rta ſm Jo. de lig. quod placet Fran. ¶ Nõ. 11°.
ꝙ ſi teſtator donauit ī mortis articulo vł legata
ī vita ſoluit: poſtea ecclie ſepultura interdicit̄: ita
ꝙ ibi ſepeliri nõ pōt. Dicit Pau. ꝙ nihilominus
debebit̄ canonica. Et idē dic̄ videri ſi caſu alibi
ſepelit̄: q2 forte apud ꝓmos nõ potuit deportari:
ſ3 ꝯtrarium tenet Fede. ī conſilijs. Et idē Fran.
de ꝫab. dicēs ꝙ ſi perpetuo debet remanere ſe-
pultus ī alia eccl̄ia ſolumꝰ de relictis illi ecclie vł
de funeralibꝰ dabit̄ canonica: quod ꝓbat ꝑ l'ram
huiꝰ clementine: vbi determinat̄ quartam dādā
ſolū ab eccl̄ia ī qua q̄s ſepelit̄. ¶ Nõ. 12°. ꝑdictoſ
fr̄es ñ teneri ad hāc q̄rtam de his que relinqūt̄
eiſdē ꝑ eos q apud illos nõ ſepeliunt̄ ſm Innoc.
ab. archid. ⁊ glo. Et h̄ eſt verum niſi fieret ī frau
dē: vt. ſ. moriens ꝓpterea alibi eligeret ſepeliri ad
ſuggeſtionē fratrum q̄bꝰ legat: teneat̄ ad quartaꝫ
q2 tūc debetur quarta. ¶ Nõ. 13°. ꝙ ſi ep̄s ſepelia
tur ī monaſterium mēdicātiū: nihilominꝰ canoni
ca debet̄: ⁊ hoc cathedrali ecclie q̄ eſt parochia
ep̄i: ⁊ ibi dꝫ iacē niſi aliud diſpōat ſm Franc.
¶ Nõ. 14°. ꝙ ſi ſcholaris ī ſtudio eligit ſepultu
ram apud fr̄es ⁊ eis legauit de bonis q̄ hꝫ in par-
tibꝰ ſuis: ꝙ q̄rta dabit̄ put ꝓbabiliter dici pōt il
li ecclie: ī cuiꝰ parochia ꝑ maiori parte anni mo-
raꝫ traxit: obſeruat̄ tamē ꝙ deb̄ quarta parochia
li ecclie ī qua morabat̄ tempe mortis. Et h̄ q̄ñ

ecclie ſūt diuerſarum dioceſum: q2 ſi eēnt in ea-
dē dioceſi tūc fieret diuiſio inter eccl̄ias. ¶ Nõ
15°. ꝙ dicta quarta pōt peti ⁊ a fr̄ibꝰ ⁊ ab heredi
bꝰ ſm glo. ⁊ Pau. q ēt dicit ꝙ ſi heredes ſoluunt
curatis liberati vident̄ a fr̄ibus ſaltē ope exceptiō
nis doli. Franciſcus dicit ꝙ glo. eſt vera: anteq̄
ſoluāt̄ legata poſſent curati quartā vendicare:
ſ3 ſi anteq̄ vēdicēt ſoluta ſint legata fr̄ibus: nihil
ampliꝰ pōt ab heredibꝰ peti: q2 ſoluerūt: vt mā-
dauit teſtator: ꝑ h̄ l'ra iſta que nihil mandat here
dibꝰ: ſ3 tñ ipſis fratribus ꝙ tātū quartā ſoluunt:
quod tenet ꝫen. Si tñ heredes ſoluerūt q̄rtā cu-
ratis: tūc procedit dictū Pau. Et ſi fr̄es petāt in
tegrū legatū poterūt excludi exceptiōe doli.
¶ Nõ. 16°. ꝙ fr̄es ꝓcurātes fraudes circa iſtā ma
teriā: vt q2 ꝓcurant relinq ſororibꝰ ſancte clare
vel amicis: de q̄bꝰ cõfidant q nõ tenet̄ ad cano-
nicā: q̄ exēpla pōit Paulus ⁊ hiꝰ: ꝙ ī h̄ caſu tenē
tur: ad duo. ſ. ad reſtitutionē eoꝝ ī q̄bꝰ dāníficati
ſunt curati: ⁊ q̄ ad rōnem coraꝫ deo. Et ſi fr̄es q
ꝓcurauerūt hanc fraudē nõ ſūt abſoluēdi. Dicit
Laur. ꝙ ꝑ ordinē fiat reſtitutio iuxta ordiationē
poſitam de ꝑuile. clemen. religioſi. ¶ Nõ. 17°.
⁊ vltimo ꝙ ad quartam iſtam ſoluēdā nõ pñt cō
pelli ꝑ ordiariū: nec rōne huiꝰ hēt iuriſditionem
aliquam ꝯ eos: q2 obſtāt eoꝝ exēptiões. ꝑ cle. n.
iſtam reuocant̄ ꝑuilegia q̄rūcūq̄ ēt exēptorum
inq̄tū impediret ſolutionē quarte: ſ3 ꝑ h̄ nõ tol-
lunt̄ ꝑuilegia exēptiōis: cū obligatio ad q̄rtā poſ
ſit eē durante exceptiōe. Sꝫ coertio ſit ꝑ ſuū iudi
cē. ſ. papam vel legatū: niſi aliō cõcederet̄ ordia
rijs ſm glo. ⁊ Pau. licꝫ aliq ꝯtra. Sꝫ nota ꝙ Jo.
22. q ꝓmulgauit clemēti. cõceſſit ordini ꝑdicato
rū ꝑuilegiū ꝙ de legatis ad ꝑpetuū cultū factuꝫ
ecclijs ipſiꝰ ordinis ab eligētibꝰ ibi ſepulturā: aut
ēt ꝓ fabrica pietātijs victu ⁊ veſtitu vł anniuer-
ſarijs ſeptimo. 20. vł. 30. aut ēt de his q̄ abſolute
fratribꝰ legant̄ ī vltimis voluntatibꝰ: nec fratres
nec executores teſtamētoꝝ teneāt̄ aliq̄bꝰ ecclijs
ad canonicam portōnē. Qð ꝑuilegiū fuit poſtea
ꝑ Greg. xi. ⁊ ꝑ multos alios īnouatū: ſ3 q2 ipē Jo.
pꝰ ꝯceſſionē ꝑuilegij ꝓmulgationē fecit clemen
tinarū: ⁊ ī ꝓmulgatiōe ꝯſtitutiões iſtituūt̄ ⁊ hēnt
vigorē: iō aliq doctores dicebāt cle. frāgē ⁊ tolle
re ipſū ꝑuilegiū. Alij ꝯ ꝙ priuilegiuꝫ frangebat
clemētinas. tandē Martinꝰ. v. īnouās dictū ꝑui
legiū declarauit ꝙ nõ obſtāte cle. dudū: nõ tene-
mur ad canonicā portionē. Silr ibi declarat̄ ꝙ
illō v̄bū ꝑuilegij ſalua iuſticia illaꝝ eccleſiaꝝ: de
q̄bꝰ mortuoꝝ corpora aſſumūt̄: nõ intelligit̄ de
his de q̄bꝰ fit mētio ī ꝑuilegio: de q̄bꝰ nõ debe-
mus ſoluere quartā ſ3 de alijs: puta funeralibus.
Sic q̄ de funeralibꝰ debemꝰ quartā dare: nõ aūt
de legatis. Et q̄ ſint funeralia iā dictū ē. Uide de
ipſo tenore ipſiꝰ ꝑuilegij plenius ſupra in prima
parte vbi plenīꝰ habet̄.

De ſepulture prohibi

tiōe. In eccleſia vł cimiterio ſiue loco ſacro non

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

debēt ſepeliri.ꝫ.ſcripti.⁊Primo nullꝰ īfidelꝭ nec iu
deus nec paganꝰ nec hereticus ēt ſi poſt mortē
appareat de hereſi:de ꝯſe.di.i.eccleſiā.⁊.24.q.2.
ſanc.Secūdo ꝓhibeꝫ morīēti in torneamēto.Et
expōit Poſt.ēt ſi quis ibi vulnꝰ letale acceperit:li
cet poſtea ſuꝑuixerit:ꝙ ꝗuis peniteat ⁊ ei eucha
riſtia nō negeꝫ:carebit tñ eccl'iaſtica ſepultura.ex̄
de tor.c.i.h tñ de illo itelligiꝫ ꝗ venit cā exercen
ſe ī torneamento.⁊ ſm Guil.de armigeris corꝝ ꝗ
eis ī armis ſeruiūt:ſecus de aſtantibꝰ cā curioſi
tatis ⁊ hꝰ.ex̄ de torneamentis.c.2.⁋ Tertio ꝓ
hibeꝫ ſepultura illis ꝗ ſe occidūt.vt.23.q.2 ꝗbus
⁊.23.q.5.placuit.Nō itelligēdū ē ſm guil.ſi iter
fecerūt ſe ex deſperatiōe vl' iracūdia:ſecus ſi ex
fatuitate ⁊ hꝰ.Unde ſic.dicit ber.extra eo.ex ꝑ
te.Si ꝗs ꝓpter fugā ꝑcipitaret ſe ī aquā:qꝛ inde
ſic credebat euadere:nō iputaꝫ ei:⁊ ſi ꝯtrarium
eueniat.Et h cū ꝑ bono ⁊ licito hoc faciat.ar.di.
13.nerui ⁊.29.q.5.de occidēdis.⁋ Quarto probi
beꝫ ei de ꝗ ē certū ⁊ maniſeſtū nō fuiſſe ꝯfeſſum
vl' nō cōicaſſe ſemel ī anno:ex̄ de penitē.⁊ remiſ.
.c.oīs.Et h itellige niſi ſe ſup h emēdaſſet ī arti
culo mortis ꝯfitendo ⁊ cōicando vl' ſalti ſigna ꝯ
tritionis ⁊ hꝰ emēdatiōis oñdiſſet ī fine:qꝛ tunc
nō negabiꝫ ſepultura:qđ ēt dicit Joā.de imo.
⁋ Quīto prohibeꝫ monacho ꝗ reperiꝫ propꝛie
tariꝰ in fine:ex̄ de ſta.mo.c.ſuper quodā.talis de
bet ſepeliri ī ſterglinio.⁋ Sexto blaſſemus dei:
extra de maledi.in ſi.⁋ Septīo generaliter ꝗlibꝫ
notoriꝰ peccator decedēs ī ipſo notorio mortali
eſt ꝑuandus ſepultura eccleſiaſtica.13.q.2.ꝗbꝰ.⁊
.c.nō eſtimemꝰ.Et h locū habet ſi nō ſint eccl'ie
recōciliati ꝑ pñiam:vl' ſi nō apparent ſaltiꝫ ſigna
ꝯtritiōis ī eis:ad quod ꝓbādū ſufficit vnꝰ teſtis.
26.q.6.ꝗ recedūt.qꝛ tūc ſepeliēdi eēnt.Sꝫ here
des tenenꝫ ſatiſfacere ꝓ eis ex̄ eo.parochiāo ex
cepto tñ eo ꝗ moriꝫ ī torneamēto:vt dictū ē.Itē
ꝓhibeꝫ ſepultura maniſeſtis vſurariis.Itē tem
pore īterdicti illis de illo loco vbi eſt poſitū iter
dictū dū durat.Itē excōicatꝰ excōicatiōe maiori
ēt iniuſte.24.q.2.ſane.Itē excōicatꝰ ēt minori:ꝗñ
.ſ.h eſt notoriū ſm guil.de his plura hēs ꝑtinen
tia ad declaratione.ꝫ.De ſepultura aūt taliū.Nō
ꝙ ſi aliꝗs ꝑdictorū ꝗbus de iure ꝓhibeꝫ ſepultu
ra eccl'iaſtica ſepultus fuerit in loco ſacro:ſi cor
pus eiꝰ diſcerni poſſit ab oſſibꝰ aliis:exhumādꝰ
eſt ⁊ ꝓiciendus ex̄ locū ſacrū al's nō.ex̄ eo.c.ſa
cris.⁊ eccl'ia ſiue cimiteriū recconciliādū.ex̄ de
conſe.eccle.cōſuluiſti.Occulti tñ pctōres ſepeliē
di ſūt:qꝛ maniſeſtari nō dꝫ peccatū alterius oc
cultū ꝑ viā iſtā.latētia.n.peccata vīdictā ñ hēnt.
Dicit aug.puta confiteꝫ aliꝗs parochiali de aliꝗ
crimīe occulto:qđ ñ ꝓponit dimittere:ꝓpꝫ qđ
nec abſoluiꝫ.Si tal' petat alia ſacra ñ pōt paro
chialis denegare:nec tādē eccl'iaſticā ſepulturā.
Sepeliētes āt tales ſcienꝫ peccāt mortalr:qꝛ ꝯ
tra decreta ⁊ ordīatiōes eccleſie faciūt.ar.25.q.i.
violatores.Sepeliētes āt ſciēter publice excōi
catos vl' nomīati īterdictos vel maniſeſtos vſu
rarios vltra pctm̄ ēt incurrūt maiorē excōicatio
nē:cuiꝰ materie declaratione hēs diffuſe.īfra.i.2ꝰ
par.3.ti.de excōicatione.Ipſis ēt ſepultis nocet
ſi h ꝓcurarūt:qꝛ de ſua ꝑſumptiōe grauꝰ in īfer
no puniūꝫ.Unde greg.Quos pctā grauiora dep
mūt ſi ſe ī ſacris locis ſepeliri faciūt:reſtat:vt de
ſua ꝑſumptiōe iudicentur.13.q.2.c.ꝗbꝰ.

De quibuſdam de qui

bꝰ poſſet eſſe dubiū:vtrꝫ debeāt ſepeliri ī loco ſa
cra vl' ſepulti dimitti.⁋ Nō ꝗ ꝑ ꝙ ſi aliꝗs paro
chianꝰ ſit mortuus ꝗ ñ ſit ꝯfeſſus infra ānū ſuo
ſacerdoti:nec accepit euchariſtiā:ꝗuis videaꝫ ꝙ
ſacerdos poſſit ei īterdicere ſepulturā ꝑ caplm
oīs de peni.⁊ remiſ.Jo.tñ de imola credit ꝯriū
Rō:qꝛ ī dubio debet ꝑſumi ꝙ nō reliꝗrit ⁊ ꝙ ñ
fuit īmemor ſalutis eterne.i.q.7.c.ſancimꝰ.Po
tuit eñ aliis legitime ꝯfiteri qꝛ mēdicātibus fra
tribꝰ:vt pꝫ ex cle.dudū:⁊ de eiꝰ ꝯſilio abſtiēre ab
euchariſtia:⁊ nō dꝫ ꝑſumi ꝙ ñ fecerit.Itē tale eſ
ſet occultū:⁊ ꝑ h ñ dꝫ publicari ꝗ ⁊ ceterea.Rap
tori rerꝫ ꝑ violētiā ſi hꝫ vnde poſſit reddere abla
ta niſi reſtituat vl' ſecuritatē plenā de reddendo
faciat.denegabunꝫ ſacra ⁊ ſepultura.Si vō cum
hēret vnde redderet:diſtulit vſqꝫ ad mortē peni
tere:⁊ tūc ē īpotens ad reſtituēdū:ſi alias ē cōtri
tus ⁊ diſpoſitꝰ ad reſtituēdū ſi poſſꝫ dabuꝫ ei ſa
cra:ſꝫ ꝑuabiꝫ ſepultura eccl'iaſtica ad terrorē ali
orꝝ:niſi parētes vel amici eiꝰ vellēt reſtituē ꝓ eo:
qꝛ tūc ñ ꝑuabiꝫ ſepultura.Et multo magis ꝑua
biꝫ ſepultura:īmo ⁊ ſacris ſi ē īpenitēs:ex̄ de ra
pto.c.ex lr̄is ⁊.c.ſup eo.Et itelligiꝫ iſte rigor de
raptoribꝰ maniſeſtis ñ occultis ſm Inno.ar.ī di
cto.c.ſup eo.Suſpēſus vl' alio mō ꝯſtitutꝰ ꝓpter
ſcelera ſua ſi moriaꝫ īpenitēs:denegāꝫ ⁊ ſacra ⁊
ſepultura.Sꝫ ſi ſīt ꝯtriti ſic nec pñia nec viaticū
ita nec ſepultura negāda ē.13.q.2.c.ſi.verꝫ ad ꝯpo
nēdū eos de patibul' reꝗriꝫ lña iudic' ſecl'ar' ꝗ
dꝫ faciliꝫ eā ꝯcedē.Mulier ꝑgnās ſi ipſa mōtua
certū ē ⁊ ꝓlē quā hꝫ ī vtero mortuā ſepeliēdam
eē cū ea.Sꝫ ſi dubitaꝫ de vita ꝓlis:ſciēdā ē ⁊ ſe
parandꝰ fetꝰ:⁊ ſi mortuꝰ īueniretꝫ:tūc ex̄ locū ſa
crū fetus recōdeꝫ ſꝫ Hoſti.De cadauē āt iā ſepul
to vl' ēt ſepeliēdo:qꝛ ſi dubitatur vtrꝫ ſint xp̄ia
ni vel īfideles vl' excōicati ī meliorē partē inter
ꝑtādū eſt:niſi aliꝗ ꝓbabilitas eēt de oppoſito.13.
q.2.non eſtimmeꝰ

⁋ Titulus.xi.de ſtatu hoſpitalariorꝫ ⁊ de iuriſ
ditionibꝰ ⁊ ceteris ad ea ꝑtinētibꝰ.c.i.

Ego mendicus
aūt ſuꝫ ⁊ pauper:dñs ſolicitꝰ eſt
mei.ps.39.Clarꝫ ē ꝙ ſm corri
cē lr̄e illđ nō pōt itelligi de ipſo
dauid loquēte:cū ñ fuerit pau
per ſꝫ diues ⁊ rex iſrl'.Spiritualiꝫ āt.i.de paupta
te internali ipe ⁊ ꝗlibet iuſtꝰ dicere pōt:qꝛ men

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf